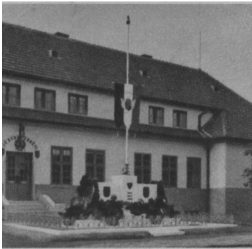

HADOBÁS PÁL

ORMOSBÁNYA

Epizódok egy bányatelep múltjából

Országzászló

ÜDVÖZLET
ORMOSPUZTÁRÓL!

Róm. kath. templom

Bányatelepi vendéglő

Bányatelep látképe

Edelény, 2000

HADOBÁS PÁL

ORMOSBÁNYA

Epizódok egy bányatelep múltjából

Edelény, 2000

Edelényi Füzetek 21.

Írta és szerkesztette:
HADOBÁS PÁL

Szöveggondozás:
DR. M. TAKÁCS LAJOS

Technikai munkatárs:
DR. KOLESZÁR KRISZTIÁN

A borítón: képeslap Ormospusztáról az 1940-es évekből.
A hátsó borítón: képeslap Ormosbányáról 1964-ből.

A könyv a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
támogatásával készült.

HU ISSN 0238-1842
ISBN 963 00 3604 5

Felelős kiadó: **HADOBÁS PÁL**, az edelényi Művelődési
Központ, Könyvtár és Múzeum igazgatója.

Készült az edelényi Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum
számítógépes szövegszerkesztőjén 2000-ben.

Nyomdai munkák: K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másoló-
szolgálat, Miskolc. Felelős vezető: **KÁSA BÉLA**

Tisztelt Olvasó!

Ormosbánya a szénnek köszönheti, hogy jelentős bányatelep-pé fejlődött, s a szénvagyon kimerülése okozta kevés híján a település „halálát”. Az élni akarás azonban erősebbnek bizonyult, és a lakosság összefogásának köszönhetően az addig Izsófalvához tartozó Ormosbánya 1993-ban, fennállása óta először önálló lett!

Képviselőtestületet választhatott, megalakíthatta önkormányzatát és saját kezébe vehette sorsának irányítását.

A kezdeti nehézségek leküzdése után sikerek is fémjelzik a hét éve önálló település történetét.

Bízom benne, hogy a továbbiakban is megkap az önkormányzat minden segítséget és támogatást Önöktől, hogy az eddigi közös erőfeszítések ne legyenek hiábavalók.

Ez a könyv, mely a bányatelep és az üzem múltjába enged betekintést, erősítse Önöket a jövő építésében, hisz bizonyossága annak, hogy van olyan múltunk, melyre büszkék lehetünk; biztosan építhetjük rá a jelent, és bízhatunk a sikeres jövőben.

Ormosbánya, 2000. június 5.

Nagy Tibor
polgármester

Apám, Hadobás Sándor emlékére

ELŐSZÓ

Jelen monográfia, melyet kezében tart a tisztelt olvasó, nem minden előzmény nélkül készült el. Évek óta, talán már több mint két évtizede, foglalkozom szülőhelyem, *Ormosbánya* település- és üzemtörténetével, így készítettem el a szakdolgozatom is e témakörben, *A munkásművelődés hagyományai az Ormosi Bányaüzemben* címmel 1983-ban, majd sorra készültek a pályamunkák az Istvánffy Gyula megyei honismereti gyűjtőpályázatra (*Az Ormospusztai Munkások Olvasóköre*, 1986; *Az Ormospusztai Magyar Királyi Államvasgyári Bányaüzem története létrehozásától az államosításig*, 1986; *Mit olvastak az Ormospusztai Munkások Olvasókörének tagjai 1935-ben?*, 1996; *Ormosbánya: Egy bányatelep fejlődésének vázlata fényképek és térképek segítségével*, 1996; *Dokumentumok Ormosbánya múltjából 1908-1946*, 1999).

Ezen dolgozatok jó alapot szolgáltattak a település és a bányauzem monográfiájának elkészítéséhez.

Örömmel készítettem el az ormosbányai önkormányzat felkérésére, és bocsátom most a nagy nyilvánosság elé mindazt az anyagot, melyet az eltelt két évtized alatt gyűjtöttem össze a bányatelepről és a bányauzembről. Remélem, a tisztelt olvasó ugyanolyan örömmel forgatja munkám, mint amilyen lelkesedéssel én készítettem.

Ajánlom könyvem minden egykori, jelenlegi és leendő ORMOSINAK.

Edelény, 2000 tavasza

Hadobás Pál

A település története a szénbányászat kezdetéig

A Borsod-Abaúj-Zemplén megye székhelyétől, Miskolctól északra, mintegy 40 km-re, az Ormos-patak völgyének szűk szakaszán fekvő település az idők emlékezete óta Disznóshorvát (1950-től Izsófalva) közigazgatási területe, egészen 1993-ig, amikor először hozhatott létre önálló közigazgatási szervezetet, és megalakult Ormosbánya Önkormányzata.

A honfoglalás előtti időkben több nép is élt ezen a vidéken, de régészeti lelet a telepről csak a kelták idejéből maradt fenn. Az 1910-es években egy 83,7 cm hosszú vaskard, hegyén a hüvely lemezével (a penge összehajlítva), és egy csavart, nyolcas alakú szemekből álló vaslánc került elő. A leletek előkerülésének körülményei és feltárásának helye nem ismeretes. Ma a miskolci Herman Ottó Múzeumban vannak. További emlékek híján a terület honfoglalás előtti életéről nem tudunk képet alkotni.

A település első okleveles említése 1275-ben történik *VRMUS* néven. Ekkor az egri püspök visszaadja a káptalannak a falu dézsmáját, melyet elődje vett fel. 1279-ben *ERMES* néven szerepel IV. (Kun) László (1272—1290) adománylevelében, mely szerint az itteni várföld Lőrinc fia Miklós zólyomi ispán tulajdonába került. 1299-ben *ERMUS*, Miklós ispán fia Miklós faluja, melyet Nyáráddal és Zuboggyal együtt a kurityáni nemesek leromboltak, elnéptelenítettek, s az épületeket elvitték.

Az 1359-ben kelt oklevél szerint Rudabánya a bányászok jobb ellátása érdekében erőszakkal elfoglalta Vadászi László földesúr szomszédos Nyárág (Felsőnyárád), Ormos (Ormosbánya), Újfalu (Felsőkelecsény) nevű falvait, s a nemesi birtokot az uralkodóhoz intézett ismételt panaszok ellenére több mint egy évszázadig használta.

Itt említem meg a Kolostor-völgyben található pálos kolostor romjait, bár az a Kurityánhoz tartozó területen van, de az 1966-ban bezárt IV-es akna az Ormosi Bányaüzemhez tartozott a bezáráskor, és a kolostor templomának 1968. évi régészeti feltárásánál az Ormosi Bányaüzem szocialista brigádjai jelentősen kivették részüket a munkából.

A pálosok az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend, melyet

Esztergomi Boldog Özséb (1200 körül — 1270) kanonok alapított 1250-ben. A rend Remete Szent Pálról vette a nevét és tagjai lakott helyektől távol, hegyek között, erdőkben épített kolostorokban töltötték remeteéletüket. A kolostorokat részben királyaink, részben főnemesek alapították és birtokadományokkal biztosították fenntartásukat.

A kuryányi pálos kolostor romjai, 1970-es évek

Az egykori IV-es akna mellett romjaiban ma is megtalálható. A Szent Jánosról elnevezett kolostort a nagyhatalmú Perényi család egyik tagja, Imre, Zsigmond (1387—1437) király titkos kancellárja alapította, valószínűleg 1408-ban. 1403-ban kapta szolgálatai jutalmául a területet; Nyárad, Ormos, Kelecsény, továbbá a már régen elpusztult Tövises és Balázsháza falvakat, amelyek a Rudabánya és Szuhogy között 1405-ben újjáépített csorbakői vár uradalmához tartoztak. Az alapító Perényi Imre sírtáblája az az 1418-as évszámú, címeres, vörös márvány kőlap, amely a kolostortemplom sekrestyéjében került felszínre. A templom és kolostor

ekkor már felépült, de a kőfaragványok azt sejtetik, hogy a templomot 1450 körül talán átépítették, vagy újraboltozták. A kolostor 1550 táján, a reformáció idejében néptelenedhetett el, és elhagyottan, tető nélkül az évszázadok során magától romba dőlt.

A török uralmat Ormos sem kerülte el. 1564-ben már hódoltsági terület. A lakosság többször elmenekült a törökök háborgatásai elől, és így 1609-ben a falu teljesen elnéptelenedett, elpusztult. 1613-ban azonban újra felépült, s 1634-ben lakott hely, I. Rákóczi György erdélyi fejedelem tulajdona. A történelem viharaiiban a település többször cserélt gazdát, de életéről, fejlődéséről csak a szénbányászat megkezdésétől vannak írásos források.

A szénterület megvétele

A magyar ipar fejlődése a XIX. század végén és a XX. század elején jelentősen meggyorsult. Az újonnan létesített üzemek működtetéséhez egyre több szénre volt szüksége az országnak. A széntermelés fokozását csak új szénterületek felkutatásával lehetett megvalósítani, mert a korábban létesített bányák technikai színvonala alacsony volt. Az ormospusztai barnaszénről leghalványabban Máttyasovszky Jakab tesz említést 1882-ben, aki a következőket írja: *„Az ormosi pusztán van egy szénkibukkanás a patak-mederben. Kutatóakna a völgyben, közvetlenül balra az úttól s a rudóbányái vaspályától. Az akna mélysége 12 méter, egy kagylópad áttörése után 9 méter mélységben, 2 méter vastag széntelep tárattott fel, mely kissé a völgyfenék felé hajlik”.*

Egyes források szerint Disznóshorváton már 1867-ben megindul a szénbányászat, Ormospusztán pedig már 1871-ben, de nem jelölik meg a forrás helyét, így ezt bizonyítani nem tudjuk.

Egy, a Magyar Földtani Intézetben lévő irat szerint 1905-ben Ormospuszta gazdaságban egy meglévő kútban fúrást végeztek, amely széntelep harántolt. A 9 méter mélységű kút közel volt kifalazva, a falazás alatt a következő rétegsort találták: kékes-szürke agyag 15,67 m, kagylós agyag 0,8 m, I. széntelep 1,31 m, kavics 0,8 m, II. széntelep 4,08 m. A vizet a 0,8 méteres kavicsrétegből nyerik.

A terület a báró Radvánszky örökösök tulajdonában volt, akik a velük rokoni kapcsolatban lévő gróf Tisza István segítségével igyekeztek azt értékesíteni a század elején. Az ormospusztai szénterület megszerzése a század eleji szénakció egyik leghírhedtebb ügye volt.

Gróf Tisza István először a MÁK-nak (Magyar Általános Kőszénbánya Rt.) ajánlotta fel kiaknázásra Ormospuszta szénterületét. A MÁK igazgatósága 1907. március 16-án felhatalmazta az ügyvezetőt, hogy a Tisza István gróf által felajánlott szénterületet — mely 1057 kat. holdat tesz ki — lekösse. Az ügyvezetőség érintkezésbe lépett Tisza gróffal és megállapodtak, hogy az első tíz évre a MÁK 50.000 koronát fizet a Radvánszky örökösöknek, de a szerződés aláírására akkor — és később sem — nem került

sor, ugyanis Tisza tárgyalásokat folytatott az államkincstárral is, és a terület szénjogának megvételére vonatkozó javaslat októberben a parlament elé került.

Wekerle Sándor, a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök október 11-én terjesztette elő az új állami szénakcióra vonatkozó tervet. Az indoklás hangsúlyozta, hogy az „*állami vasgyárak mellett, hogy jövedelmi mérlegüket megrontó szénárakat voltak kénytelenek fizetni, a diósgyőri gyárban többszörösen a munkát is szüneteltetni kényszerültek a szénhiány miatt. Az akció révén a fogyasztás és termelés közötti egyensúlyt igyekeztek megteremteni*”. Az előterjesztés szerint „*az itt található szén kevésbé jó minőségű ugyan, de úgy hőértékénél, mint összetételénél fogva különösen kazán és lokomotív fűtésre alkalmas*”.

Közölte azt is, hogy az 1057 kh-nyi terület szénjogának megszerzése iránt "alkudozásokat" kezdett. A szénjogot a terv szerint 900.000 koronáért veszi át az állam.

Már láttuk, hogy az állami területvétellel egyidőben Tisza gróf és a MÁK közötti tárgyalások során csupán 50.000 korona merült fel. A 900.000 korona vételi ár magasságát (melyet általában a tényleges vételi ár 7—8-szorosára becsültek) mutatja, hogy ugyanebben az időben a MÁK 34.000 koronáért vette meg egy 1000 holdnyi terület szénjogát a disznóshorváti közbirtokosságtól. Ugyancsak a MÁK holdanként 120 koronáért vette meg Szuhakállóban egy 600 kh-nyi terület szénjogát, az ormosi 900 korona helyett. A vételár még akkor is nagy, ha az ormosi terület gazdagabb szénvagyonára gondolunk.

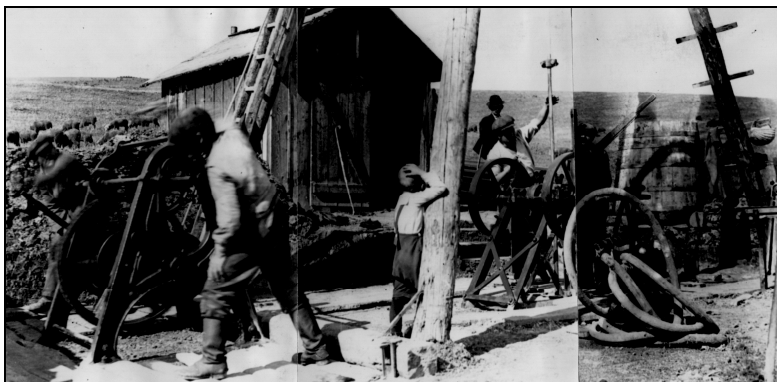
Az 1908 XXX. tc. („a m. kir. állami vasgyárak tüzelőanyag- és vasércszükségletének biztosítása érdekében teendő némely intézkedésről”) alapján az állam, másik két szénterülettel együtt megvette Ormospuszta szénjogát is.

A területek megvételére és a bányák kiépítésére összesen tíz millió koronát irányoztak elő.

A bánya kiépítése

Az ormospusztai bánya építésére a törvénycikk (900.000 koronás területvétel és 632.000 koronás vasútépítés mellett) 748.000 koronát irányzott elő. Ebből az összegből 104.000 koronát a feltáró és egyéb munkálatokra, 150.000 koronát berendezésekre (csille, osztályozómű stb.), 100.000 koronát üzemi épületekre, 68.000 koronát pedig egyéb kiadásokra (kisajátítás stb.) irányoztak elő.

A szénterület pontos fekvését az 1908-ban megindult mélyfúrásokkal állapították meg. A feladattal a Mayer Henrik (Budapest—Nürnberg) céget bízták meg, de a tervezett 37 fúrólukból csak 12-t mélyített ki a cég, a többi fúrását a vállalat saját hatáskörében végezte. A fúrások ellenőrzésével *Barthalos Árpád* bányamérnököt bízták meg, aki arra volt kiszemelve, hogy a fúrások befejeztével az akna telepítési terveit kidolgozza és egyben a terveket végrehajtva az üzemet berendezze.

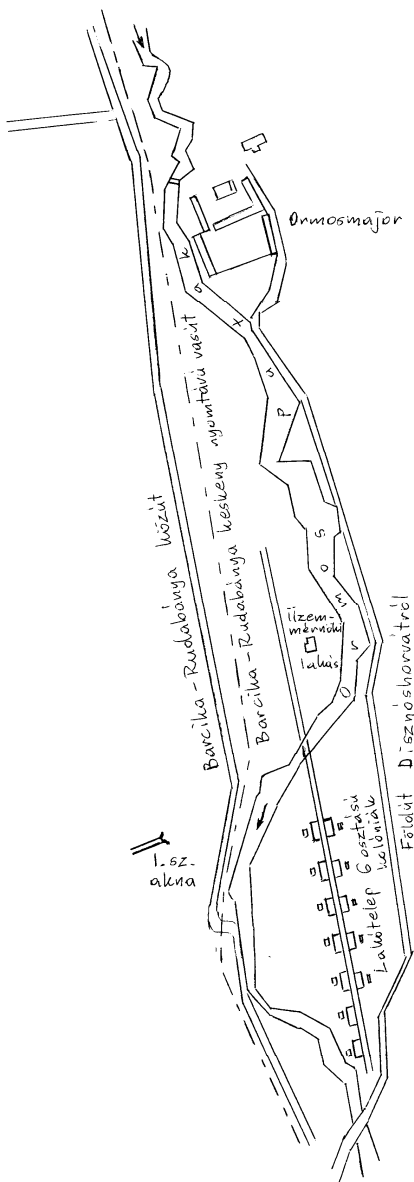

*A szénterület pontos fekvését mélyfúrásokkal állapították meg.
Mélyfúrás 1908-ban.*

1909 tavaszán megindult két lejtősakna (I. és II.) mélyítése, valamint 12 darab, egyenként hatosztású munkás lakóház (ún. kolónia) és egy üzemvezető mérnöki lakás építése. Ezen feladatok elvégzésével azonban már *Hosztják Albert* bányamérnök-

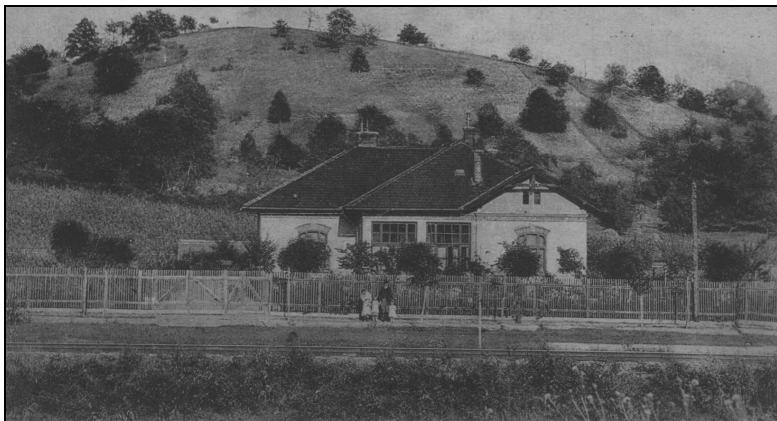

11. sz.
akna

ORMOSPUSZTA
1909-ben

köt bízták meg, aki szolgálati érdekből véglegesen Ormospusztára került 1909. november 15-én.

Az üzemvezető mérnöki lakás. Jelenleg orvosi rendelő.

Az 1910-es népszámlálás adatai szerint 224-en éltek a bányatelepen. Az előző évben megkezdett építkezéseket tovább folytatva 1910-ben két db, egyenként kétlakásos segédtszti lakóház épült, valamint a diósgyőri m. kir. Vas- és Acélgár alkalmazottai és munkásai fogyasztási szövetkezetének mintájára — kantinnal és étkezdével kombinálva — fiókszövetkezetet hoztak létre a mai Középső utca egyik kolóniájában. 1911-ben az úthálózatot építették ki a telepen, és két vasbeton szerkezetű hidat építettek a völgyet kettészelő Ormos-patak fölé.

Az első évek a bizonytalanság jegyében teltek, mert sokáig vajdott a vasút kérdése. Már-már úgy volt, hogy Barcikáról helyi érdekű vonalként készül el, míg végre győzött a jobb belátás, és 1911 őszén megkezdődött a Barcika—Ormospuszta közötti normál nyomtávú vasút MÁV (Magyar Államvasutak) vonalként való kiépítése. 1912. október 15-én hozták felszínre az első csille szemet.

A vasútvonal kiépítése után gyors ütemben létesültek az üzemi berendezések, melyek között legelső a speciális vasbeton szerkezetű, salakbeton földmű erőközpont és a szénosztályozó volt.

A vasút avatása

Az első csille szén, 1912. október 15.

Az elektromos áramot előállító „erőközpont”

1913 végére a bányauzem szállító, légelvezető és víztelenítő gépi berendezései a napi 80 vagonos termelés biztosítására készen álltak, de hátra volt még a bányafeltárásoknak az elvégzése, ami kizárólag munkás, illetve lakás kérdése volt, tudniillik, hogy megfelelő számú munkást lehessen beállítani.

A szénosztályozó

A II-es aknai függőkötélpálya

A feladat ellátása érdekében építettek 1913-ban újabb négy db, egyenként hatosztású munkáslakóházat, valamint egy 32 ágyas munkás „legény laktanyát” a szükséges melléképületekkel, ivóvízkutakkal és kenyérsütő kemencékkel. Ugyanebben az évben készült el a „lakógyarmati” lóistálló kocsislakással, zab- és szerszámkamrákkal, kocsiszínekkkel és tűzoltószerterárral.

Az első világháború és a Tanácsköztársaság időszaka

1914 lett volna az első nyugodtabb esztendő, amikor a leg-szükségesebb építkezések befejezése és a berendezések telepítése után a széntermelésre helyeződött volna át az üzem tevékenységének a súlypontja, akkor azonban kitört a világháború, s az amúgy is kis létszámú üzemből besoroztak harminckét tartalékos állományú munkást. Az üzemben dolgozó munkások létszáma 114 főre csökkent, akik többnyire öregek és gyerekek voltak, s velük a munkát alig lehetett folytatni, viszont felvenni nem volt kit, mert aki nem vonult be, az felmentés folytán mind le volt kötve a környéken lévő, régebbtől működő bányaüzemeknél, s így hadifoglyokkal dolgoztattak, mert a diósgyőri Vas- és Acélgyártól a Hadügyminisztérium fokozott teljesítményt várt. A hadifoglyok betanítása után a széntermelés emelkedett: 1914-ben 563.919 q-t; 1915-ben 805.665 q-t; 1916-ban 986.599 q-t; 1917-ben 1.024.080 q-t termeltek az üzemben. A háborús években Ormospusztá a diósgyőri gyár termelésének 33 százalékához nyújtotta a hő- illetve villamosenergiát.

1915 előtt az ormospusztai gyerekek Rudabányára és Disznóshorvára jártak iskolába. A bányatelepi gyerekek taníttatásának segítése érdekében 1915-ben létesült egy egy tantermes iskola, mint államvasgyári iskola, tanítói lakással, tág játszótérrel és gazdasági kerttel. Még ugyanebben az évben valósították meg az iskola és a tisztviselői lakások vízellátásához szükséges szivattyús rendszerű vízvezetékét. Az iskola fenntartója a diósgyőri vasgyár volt. Első tanítója *Hevessy Dezső*, aki az első világháború alatt bevonult katonának, és a harctéren eltűnt. A helyét *Rozim Erzsébet* foglalta el 1916-ban, de a tanévet ő sem fejezte be, állását elhagyta. 1917-ben megépült az újabb iskola egy tanteremmel és tanítói lakással. Az iskolafenntartó gazdagon szerelte fel nemcsak bútorokkal, hanem szemléltető eszközökkel, fizikai és kémiai szertárral is. Ekkor a vasgyár *Heinisch Sándort* helyezte ide Nagybatányból.

Az iskola

A szénszükséglet további növekedése maga után vonta az újabb építkezéseket, s így 1917-ben hat db hatosztású munkáslakóház, vendéglő, mézárászék, sütőde és vágóhíd építését kezdték meg.

A háború alatt a munkások és a lakosság helyzete az ország súlyos anyagi áldozatai miatt egyre nehezebbé vált, a bérek csökkentek, az élelmiszerek és a ruházati cikkek folyamatosan drágultak. Az 1912-ben hozott, majd a háború alatt folyamatosan szigorított törvények — a háborúra való hivatkozással — tiltották a munkások és a lakosság bármilyen követelését, megmozdulását. E tiltó rendelkezések ellenére a munkások szükségesnek látták, hogy helyzetük javítása érdekében összefogjanak. 1917 nyarán kezdődött meg a szervezkedés a szakszervezeti csoport létrehozása érdekében. Szeptemberben a vasmunkások és a bányászok — mintegy kétszázan — gyűlést tartottak, s valamennyien beléptek a szakszervezetbe. A szakszervezeti csoport vezetőségének a tagjai a következők voltak: *Hütter Gáspár, id. Pardavi Antal, Szemán Géza, ifj. Pardavi Antal, Leprán János, Dóczi István, Var-*

ga György, Barszi János, Pardavi Ferenc, Panyik Gyula, Dankó István és Varga József.

Hosztják Albert bányafőnök így számolt be a bányatelepen kialakult helyzetről: „Csodálatosképpen kaptunk ukázokat a munkások jó élelmezésére, meg tanácsokat, hogy élelemmel fel lehetne fokozni a teljesítményt, de ha hivatkoztunk arra, hogy a katonaság mindent elesz előlünk, s utaljanak ki valamit a katonai raktárból, akkor elutasító választ kaptunk.” 1917 július-október közötti időben — mint Hosztják leírja — különösen siralmas volt az ormosi bányászok élelmezése. A munkások nyolc megbízottja még szeptemberben felkereste az üzemvezetőt és „kategorice” felhívták a figyelmét, hogy intézkedjen azonnal, de feltétlenül még az októberi havi rendes vételezés előtt, zsírnak, szalonnának és főzelékfélének a kiszolgáltatásáról, mert a munkások az „utolsó ponton vannak” s az említett élelmi cikkek nélkül tovább dolgozni képtelenek.

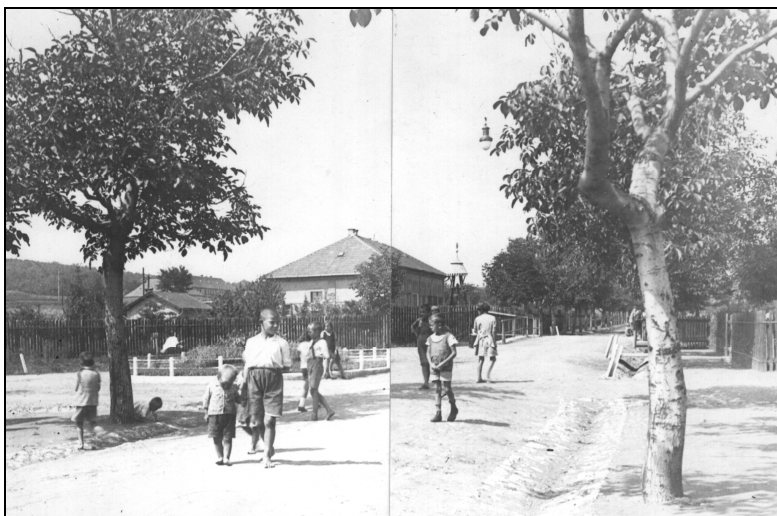

A vendéglő

A munkások helyzete a többszöri kérés ellenére sem változott, így 1917. október 24-én sztrájkba léptek. A sztrájkot bevonultatásokkal igyekeztek megszüntetni, de amikor látták, hogy különösebb eredményt nem érhetnek el, katonasággal törték le.

1918-ban az előző évben elkezdett építkezések befejeződtek. Ebben az évben készült el a vendéglő is (ma polgármesteri hivatal, korábban művelődési ház), s a diósgyőri fogyasztási szövetkezet fióküzlete helyett az italmérést, kifőzést és húskimérést a vendéglős látta el. A vendéglő rendelkezett megfelelő vágóhíddal, mészárszékkal, füstölővel, borpincével és hűtőberendezésekkel. Saját kezelésű szikvízüzemet, és ammóniák rendszerű géppel működő jéggyártó üzemet hoztak létre.

A Magyar Tanácsköztársaság megalakulása után Ormospusztán is létrejött a Munkástanács 1919. március 27-én, melynek Szembrátovics Sándor bányamérnök lett az elnöke. A településen említésre méltó esemény nem történt a Tanácsköztársaság 133 napos fennállása alatt.

Utcarészlet

Események a két világháború között

A Tanácsköztársaság bukása után *Vitéz Kiss Elek* került az üzem élére. Egyesek a szakszervezeti mozgalomnak, melynek vezetői és tagjai a Tanácsköztársaságot követően üldöztetésnek voltak kitéve, tulajdonítják a rendszeres orvosi ellátás kezdetét Ormoson, melynek időpontját 1919-re helyezik. Ennek ellentmond a Színészlexikon adata, mely szerint *Tasnádi-Fekete Mária*, aki *dr. Tasnádi-Fekete Aladárnak*, a telep első orvosának leánya és Miss Magyarország lett 1931-ben, 1912-ben született Ormospusztán. Adatok hiányában azonban nem tudjuk, hogy mikor került a bányatelepre édesapja körorvosnak.

A munkások szervezkedése 1921 decemberétől újra legálissá vált. A Bánya- és Kohómunkások Szövetsége e hónapban megtartott ormospusztai gyűléséről a Bányamunkás 1921. december 17-i száma a következőt írja: *„Ormospuszta. December 11-én délelőtt 10 órakor a bányatelepi kaszinó helyiségében gyűltek össze a telep munkásai, hogy a rég várt gyűlést megtarthassák. A jelentések megtétele után a szövetség központja részéről Batta Gyula elvtárs szólal föl és tett jelentést a szövetség közgyűléséről és foglalkozott a munkások gazdasági helyzetével. Főlszólalása után a jelenlévők kimondták a helyi csoport megalakulását és a következőképpen állították össze a vezetőséget: Elnök: Kocsárdi József; alelnök: Kozák Sándor és Rajkó Jakab; pénztáros: Beró András; jegyző: Krekos István, Varga József; ellenőrök: Pollák János és Hütter Gáspár; bizalmiak: Szalontai István, Kocsis György, Serfőző István, Nagy József, Kocsárdi János, Varga József.”*

A bányatelepen folytatódnak az építkezések. 1921-ben készül el egy tízlakásos és két hatosztású lakóház. 1922-ben három hatosztású lakóház és egy kombinált épület került befejezésre. A kombinált épületben kapott helyet a telepi szabóság, a cipészműhely és a csendőrség. 1923-ban egy kettős tisztiak épült. 1924-ben pedig elkészült a hivatalház (1999-ben lebontották), munkásrendelővel, anyagraktárral, hivatalos vendégszobákkal és két szolgálakással. Ebben az évben mozigépet vásárolnak és rend-

szeressé válik a vetítés a vendéglő nagytermében, a mai fehérteremben. Felépül a telep és a bánya villamosenergia-ellátását biztosító új transzformátorház és a telefonállomás.

A hivatalház

A bányatelep kulturális élete az *Ormospusztai Iparos Asztaltársaság* létrehozásával indult meg. Ebből az asztaltársaságból nőtt ki az olvasókör, melynek első elnöke *Szemán István* volt, aki így emlékszik vissza az asztaltársaság és az olvasókör megalakulására:

„Az ormospusztai 1917-es bányászsztrájk alkalmával, majd később a 20-as évek elején, a hivatalház szerelési munkálatai közben kötöttem barátságot Zombori Jánossal, Dulházi Jánossal és Bilik Richárd munkatársaimmal. Munka közben és utána is sokat beszélgettünk arról, hogy mi munkások jelenleg milyen embertelen életet élünk. A Horthy-korszak kezdetén jártunk, amikor a munkásság a legegységesebb emberi jogoktól megfosztottan, magába roskadva, letargikus állapotban végezte egyhangú, nehéz munkáját látástól-vakulásig. Egyetlen szórakozási lehetőség a kocsmá volt.

Beszélgetéseink során minden esetben arra a megállapításra jutottunk, hogy valamit tenni kell, de mit?

Elhatároztuk, hogy kezdeti lépésként megrendelünk két lapot, az egyik Az Est, a másik a Pesti Hírlap volt, az Ormospusztai Iparos Asztaltársaság címére. A lapok nemsokára meg is jöttek, de nem volt kinek kézbesíteni. Mit tehattünk mást, kihallgatást kértünk Hibbey Hosztják Albert üzemvezetőtől és nem kis szorongással adtam elő kérelmünket. Elmondtam, hogy nekünk az lenne a kérésünk, szíveskedjen részünkre az akkori kocsmahelyiségben egy asztalt biztosítani, ahová mi esténként eljárhatnánk, beszélgethetnénk, olvashatnánk, szórakozhatnánk.

Nem emlékszem pontosan, hogy fogalmazott, de némi habozás után engedélyezte az asztalt, azzal a kikötéssel, hogy időközönként ellenőrizni és ellenőriztetni fogja tevékenységünket. Az asztalra kis táblácskát tettünk, melyen ez állott: **Ormospusztai Iparos Asztaltársaság**. Ott volt a két újság és mi rendszeresen eljártunk oda, beszélgettünk, olvasgattunk.

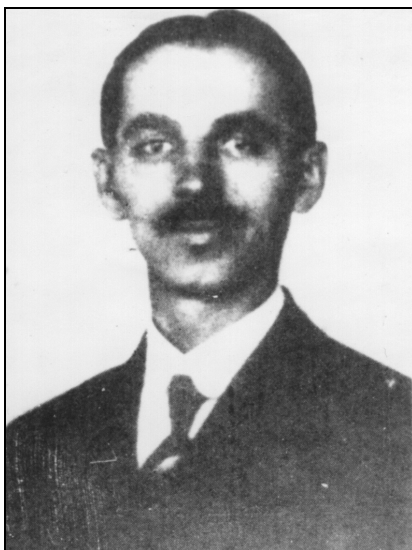
Kovács József tanító, aki ebben az időben került Ormospusztára, gyakran ellátogatott közénk, sakkozni tanított bennünket. Ő volt, aki látva a munkások részéről megnyilvánuló érdeklődést, felvetette egy olyan csoportosulás megalakulásának lehetőségét, amely a telep lakosságának kultúrigényét elégítené ki. Ez ügyben ismét kihallgatást kértünk Hibbey Hosztják Albert üzemvezetőtől. A kihallgatás során tett előterjesztésünk az volt, hogy szíveskedjék Ormospusztán egy **Iparos Olvasókör** megalakításához hozzájárulni, a kezdeti munkához segítséget adni és a kör részére helyiséget biztosítani.

Hibbey Hosztják Albert azt mondta, hogy a kör megalakulásához csak abban az esetben járul hozzá, ha annak **Bányász Olvasókör** lesz a neve. Lesújtva álltunk az irodában, úgy éreztük, egész munkánk, fáradozásunk hiábavaló volt. Én személy szerint is nagyon el voltam keseredve, úgy éreztem, vereséget szenvedtünk és nincs más választás, meg kell hátrálnunk. Szó nélkül hátráltunk ki az irodából, amikor egy gondolatom támadt. Minden bátorságomat összeszedve megkérdeztem: tehetnék-e egy újabb ajánlatot? Amikor az engedélyt megkaptam, azt mondtam, ha nem lehet iparos, ne legyen bányász, hanem legyen a megalakítandó új kör neve **Ormospusztai Munkások Olvasóköre**. Ezt a javaslatot az üzemvezető elfogadta. Ilyen körülmények előzték meg az

olvasókör megalakulását, melynek első tisztikara a következő volt:

1. Elnök	Szemán István lakatos
2. Díszelnök	Hibbey Hosztják Albert üzemvezető
3. Alelnök	Dulházi János lakatos
4. Jegyző	Kovács József tanító
5. Pénztáros	Zombori János borbély
6. Ellenőr	Matusek Lajos esztergályos
7. Könyvtáros	Bittner Mihály bányamunkás
8. Rendező	Heinisch Sándor tanító
9. Háznagy	Pogány Károly asztalos
10. Díszletmester	Zoffián István segédmunkás

Hibbey Hosztják Albert, mint a kör díszelnöke, a kör megindulásához jelentős támogatást adott. A könyvtár, valamint a kultúrszoba részére helyiséget biztosított.”

Szemán István, az olvasókör elnöke

Ebben az évben — 1924-ben — az olvasókör még nem ren-

delkezett alapszabállyal és hivatalosan jóváhagyott működési engedéllyel.

Az olvasókör első tisztikara

A munkások élet- és munkakörülményei a háború óta eltelt néhány év alatt nem sokat változtak, s ehhez hozzájárult a pénz, a korona romlása, nagymértékű inflálódása is. A munkások béremelést követeltek. Erről tanúskodik a Bányamunkás 1923. február 8-i száma, amely a január 28-án megtartott, ormospusztai bányamunkások gyűléséről a következőket írja: „Az ormospusztai bányamunkások közgyűlésén Ocskovszky titkár bejelentette, hogy a kis bányákban is elérték a 40 %-os fizetésemelést, a jelenlevő bányafelügyelő emiatt a gyűlés berekesztését kérte, a községi jegyző ezt meg is tette, s csak hosszas alkudozás után engedte újra.”

A béremelés problémája nemcsak a helyi gyűléseken került szóba, ezt bizonyítja a Népszava 1923. augusztus 23-i száma is, amely a Bánya- és Kohómunkások Országos Szövetsége augusztus 20-i küldöttközgyűlésén felszólalt Kocsárdi János

ormospusztai küldött hozzászólásából a következőket emeli ki: „A kincstári bányák még mindig nem ülnek le tárgyalni a munkásokkal. Bár megkapják azt, amit a többi bányában, csak hogy mindig egy pár héttel később, amikor már a pénz értéke csökkent. Ha ez meg nem változik, nem vállalhat felelősséget, hogy a munka zavartalanul fog folyni.”

A többszöri figyelmeztetés ellenére nem változott a helyzet a dolgozók élet- és munkakörülményei tekintetében, ezért 1924. májusában újra sztrájkba léptek. A sztrájk negyedik hetében az üzemvezetőség tárgyalásokat kezdett a munkásvezetőkkel. Az eredményes tárgyalások után ismét elkezdődött a munka, de egy hónap múlva sok dolgozót elbocsátottak az üzemből. Főképpen azokat küldték el, akik a szervezkedés élén álltak, vagy aktívan részt vettek a mozgalomban. Ezeket azután minden üzemből megbélyegzettnek tekintették, és nem tudtak elhelyezkedni, mert az üzem vezetői minden gyárnak, bányának megküldték a mozgalomban részt vettek névsorát.

1924-től három tanulócsoporthoz foglalkoztak a tanítók a gyerekekkel. A rendes tanterem mellett egy szükségtermet is igénybe kellett venni. Ekkor már Kovács Józsefen kívül Nagy Erzsébet is itt tanít.

Az 1920-as évek elején Ormospusztán is elindul hódító útjára a labdarúgás. *Serfőző István*, aki az 1960-as, 70-es években a sportkör elnöke volt, a következőképpen emlékszik vissza a kezdetekre:

„Az 1920-as években a nagyobb városokban divatosná vált labdarúgó játék eljutott Ormospusztára is. Az ormospusztai bányauzem a Magyar Királyi Vas- és Acélgvár diósgyőri üzeméhez tartozott. A gyár vezérigazgatósága gyakorolta az ellenőrzést és irányítást Ormospusztán. Az ellenőrzést végzők időnként ellátogattak a Kaszinóba is. Látták, hogy a szomszédos rózsakertben (akkor Népkert) fiatal bányászfiúk csillekerekeket emelgetnek, gömb alakú vasdarabokat dobálnak és egymást heccelve néha birokra is kelnek. Az Ormospuszta vezetésével megbízott Mihályffy Dezső Miskolcra több felfújott szárított hólyagot és szőr-

labdát hozott ki, s ezeket rugdosták a fiatalok a rózsakertben.

Nem volt olyan délelőtt, sem délután, hogy a fiatalok a szárított felfújt hólyagot és szőrlabdát ne rúgták volna. A szőrlabda néha el is tévedt és a Kaszinó ablaka hangos csörömpöléssel tört ki. A Kaszinó tulajdonosa és vezetője, Vitéz Szigeti Gyula nagy haragra gerjedt, s kiharcolta a legényeket a rózsakertből. Hiába panaszkodtak az időközben Ormospusztára visszakerült Hibbey Hosztják Albert üzemvezetőnek, nem lehetett tovább labdázni a rózsakertben. Így újabb terület keresésére kényszerültek, s azt a bányatelep déli részén, a Sárkányréten találták meg. A Sárkányrét talaja hepehupás, itt-ott vizes is volt, ennek ellenére csapatokat szerveztek és minden vasárnap reggeltől estig döngött a szőrlabda, repült a hólyag, vörösödött a legények lábfeje. Gyakran előfordult az is, hogy sokan sántikálva mentek haza. Az olvasókör felkarolta a labdarúgást, és az olvasókör díszelnöke, Hibbey Hosztják Albert a labdarúgók irányítását a játékot leginkább ellenző Szigeti Gyulára bízta, akit a fiatalok nem jó szívvel fogadtak és hamar el is üldözték maguk közül. Annál nagyobb lelkesedéssel fogadták Kovács József tanítót, aki emberségével és labdarúgás-szeretetével egyre nagyobb eredményeket ért el. A Sárkányréten 1925-ben 40-50 bányászlegény kergette a labdát. Látva az üzemvezetőség a fiatalok lelkesedését, Kovács József odaadó munkáját, elhatározta, hogy olyan labdarúgó pályát épít, amelyet a városokban láttak. Kubikosokat hozattak és a bányász dolgozókkal együtt elkezdték a pálya építését, mely 1925-ben elkészült; ez salakos pálya volt a telep déli részén a patak mellett (jelenleg emeletes házak állnak rajta).” A pálya megépítésének idejét tekintik az ormosi sportkör megalakulásának, így az ebben az évben ünnepli fennállásának 75. évfordulóját.

Idézzük tovább Serfőző Istvánt: „Nemcsak Ormospusztán, hanem már a környéken is szerveződtek labdarúgó csapatok. Így Edelőnyben, Sajókazán, Rudolftelepen, Sajókazincon és ezekkel a csapatokkal barátságos mérkőzéseket játszottak.

Az 1930-as években személyi változás történt az üzem vezetésében, Keve Béla bányamérnök lett az üzem vezetője, aki sportszerető ember volt. Látva a bányászfiatalok labdarúgás iránti szeretetét, a munkások lelkesedését a labdarúgás iránt, vásárolt

egy nagy ezüstkupát, és a kupa elnyeréséért labdarúgó mérkőzéseket szervezett a környező települések csapatainak bevonásával.

A Keve Kupát megelőzően a korábbi években egy sajozszeptéteri gyógyszerész szintén kupát vásárolt és labdarúgó mérkőzéseket hirdetett meg a kupa elnyerésére. A kupa neve „Ambrózi” volt. A versenysorozatok fellelkesítették a környező településeket, és mind többen vettek részt ezeken a kupa-versenyeken.

A leventemozgalom létrejötte után a sport terén az atlétika, a céllövészet és a hadászati gyakorlatok kerültek előtérbe és a labdarúgás háttérbe szorult. Sok atlétikai verseny megrendezésére került sor Ormospusztán.

A labdarúgás 1938-ban indult jelentős fejlődésnek az Észak-Magyarországi Labdarúgó Szövetség vezetésével. Kassa, Lósonc, Fülek bevonásával lényegesen emelkedett a színvonal.”

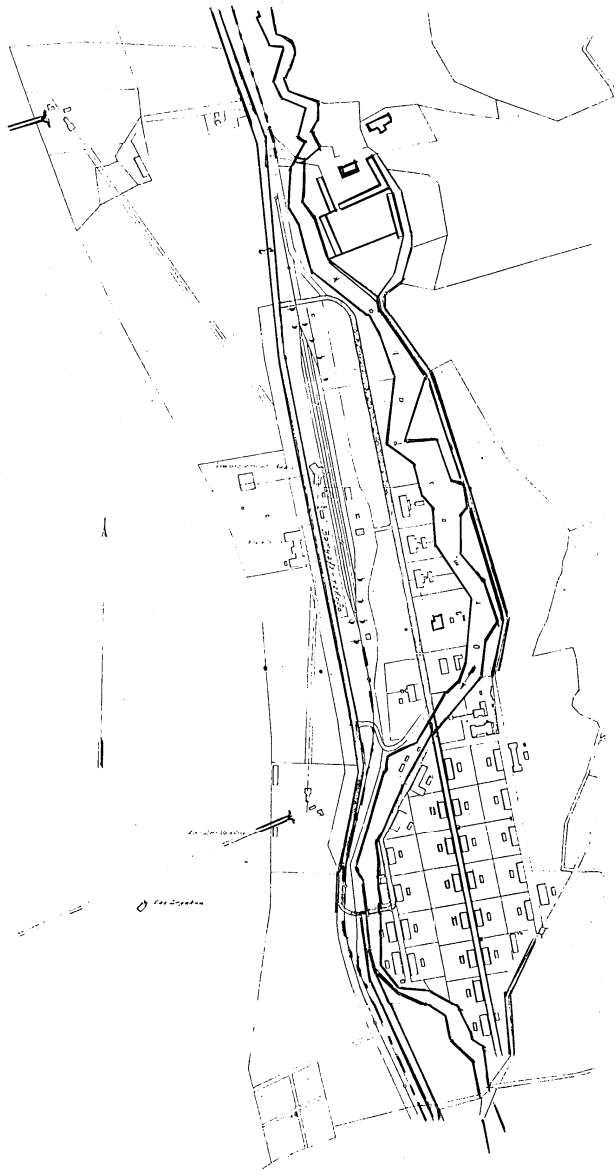
Az olvasókör alapszabályát jóváhagyás végett Hibbey Hosztják Albert üzemvezető egy 1926. február 15-én kelt levél kíséretében küldi el a felsőbb szerveknek, hogy azt jóváhagyás után terjesszék fel a Belügyminisztériumba engedélyezés céljából.

A levél így hangzik:

„Vas- és Acélgár!

A forradalmakat követő időben intenzívebben foglalkoztunk a munkásság lelkivilágával, szórakoztató, hazafias és egyházi ünnepeket rendeztünk mindig több és több munkás bevonásával.

Ennek az lett a következménye, hogy akadtak jobb érzésű munkások és azok serdülő gyermekei, akik kedvet találtak nemcsak a nyilvános szereplésekben, de az azokat megelőző terhes órákon való részvételben annyira, hogy egyik-másik a szavalásban, előadásban, szabatos mozgásban és alakításban olyan sikereket ért el, hogy bányatelepünk környékén híre van a mun-

kásaink művelődését célzó kultúrmunkánknak.

Kétségtelenül ennek folyományaként, két és fél évvel ezelőtt a munkások egy kicsike töredéke azzal az írásbeli kérelemmel fordult hozzám, hogy a hazafias, nemzeti és keresztényi szellem hathatósabb ápolása érdekében, járuljunk hozzá egy munkás olvasókör megalakításához, amelyen belül a munkásság a fennebbi célok elérése mellett egymást fegyelmezve önművelődhesék.

Ettől kezdve minden alkalommal többen és többen jelentkeztek és szívesen vállalkoztak, nemcsak pusztán szórakoztató jellegű műkedvelői előadásokban való szereplésre, de a hazafias ünnepélyeken való szereplésre is. Hogy ezek a műkedvelői előadások és hazafias ünnepélyek milyen sikerűek lehettek, azt legjobban igazolja az a tény, hogy ezen műkedvelői előadások és hazafias ünnepélyek belépti díját helyettesítő, önkéntesen ki-ki által megszabott belépti díjából sikerült olyan összegeket összehozni, hogy már-már 400 kötetet meghaladó könyvtár áll a rendelkezésre, s hogy az áldozatkészség e tekintetben milyen a bányatelep lakossága részéről, azt semmi sem igazolhatja jobban, mint az a tény, hogy az elmúlt karácsony másodnapján táncmulatság nélkül rendezett műkedvelői előadáson — dacára annak, hogy az ünnep mindenki erszényét jobban szokta igénybe venni, s hogy különösen a munkásságra nézve régen volt a fizetés — annyian jelentek meg, hogy 5—10.000 koronás önkéntes adományokból 2.000.000 koronát meghaladó összeg folyt be, s rákövetkezőleg a szilveszter estéjén több mint 4.000.000 korona volt a bevétel. Az ideiglenesen megalakult olvasókör már az elmúlt évben nemzeti és keresztény alapon álló lapokat járatott, sakk és dominó szórakoztató játékot űzött és 61 olvasóköri tag összesen 1037 könyvtári könyvet olvasott el, tehát egy tag átlag 17 kötetet olvasott.

Miután az ideiglenesen és tisztán házirenddel szabályozott olvasókör ilyen fejlődést ért el, elérkezettnek látjuk az időt, hogy az olvasókör mint olyan, megfelelő alapszabályok alapján folytassa tovább a megkezdett munkát.

Ennek megfelelően tisztelettel jelentem, hogy a korábban megbízott szűkebb körű bizottság által kidolgozott alapszabály tervezetet a választmány átdolgozása után a közgyűlés elfogadta,

és mielőbb azt a belügyminiszter úrhoz jóváhagyás végett fölterjeszteni lehetne, csatoltan tisztelettel beterjesztem úgy az alapszabály, mint a közgyűlési jegyzőkönyv egy másolati példányát, méltóztassék azt hozzájárulás végett az átelleni fölterjesztés kiadásával a Nagytekintetű Központi Igazgatóságnak bemutatni".

Az olvasókör célját az alapszabály nyolcadik paragrafusában fogalmazták meg: *„Önművelés által a tagok műveltségének előmozdítása, a nemzeti érzés ápolása, ismeretterjesztő előadások és tanfolyamok rendezése. E célra szolgálnak a nemzeti irányú lapok és szépirodalmi folyóiratok, műkedvelő előadások, dal- és felolvasó estélyek”.*

Az alapszabályban rögzítették a tagsági lehetőségeket is. E szerint alapító tag az lehet, aki 50 pengő alapítói díjat befizet; rendes tag, aki a bányüzemnél alkalmazott dolgozó és a 17. életévét betöltötte; pártoló tag, aki egy évre 5 pengőt vagy havonta 50 fillért befizet.

A könyvtár létrehozásakor kb. kétszáz darab könyvet budapesti antikváriumokban vásároltak, majd megvásárolták Kovács József tanító, olvasóköri jegyző kb. 300 kötetes könyvtárát antikvár áron. Az új könyvek beszerzésének biztosítása érdekében a közgyűlés olyan határozatot hozott, hogy a könyvvásárláshoz szükséges összeget úgy teremtik elő, hogy a bányüzem dolgozóitól évente bizonyos összeget levonnak az olvasókör javára. Külön meghatározták, hogy ebből évente mennyit fordítanak könyvtári célra, és mennyit az olvasókör egyéb tevékenységére.

A könyvtár mellett megalakult a korábban már említett labdarúgó csapat, a tánc-, és énekkar és a színjátszó csoport. A színjátszók rövid idő alatt rangot szereztek az öntevékeny színjátszásnak. Cserekapcsolatokat alakítottak ki a társegyesületekkel (Jószerencse, Bányamécs stb.). A nagyvendéglő helyiségében gyakran szerepelnek máshonnan meghívott kulturális egyesületek is ebben az időben. A legnagyobb sikert a székely regósök aratják az úgynevezett „csüördögölő” táncukkal, valamint klasszikus magyar és székely dalok előadásával. Hasonló sikert ér el a miskolci tanítóképző műkedvelő csoportja, ének- és zeneszámaival.

A színjátszók sikereit számos jól sikerült előadás jelzi. Általában az ekkor divatos és tömegsikert elérő könnyebb darabokat,

operetteket, népszínműveket adták elő: pl. Iglói diákok, Mária főhadnagy, Mese az írógépről, Aranysárga falevél, A csavargó, A falu rossza, Sárga csikó, A bor, Piros bugyelláris stb. A telt házak előtt játszott előadások anyagilag is hatékonyan segítették az olvasókör zavartalan működését. A színjátszók a bányászok és hozzátartozóik közül kerültek ki, kezdetben nagyon sokan nehezen írtak, olvastak. Heinisch Sándor tanító, olvasóköri rendező, és Kovács József tanító írja le számukra és olvassa fel előttük a szerepeket. Ez azonban csak kezdetben, az első előadások betanulásakor történik így, később már mindenki maga vállalkozik ezekre a feladatokra. 1928-tól Kovács József tanító rendezi az előadásokat.

1930-ban a debreceni kerületi színjátszó versenyen az Oroszlánszelídítő és a Forog vagy nem forog című komédiával első helyezést érnek el. Ezek a sikerek országosan ismertté teszik a színjátszókat. A bányaüzem vezetője valamennyi rendezvényen részt vett. Addig el sem lehetett kezdeni az előadást, amíg ő meg nem érkezett. A rendezvényeken való részvételre az üzem dolgozóit is kötelezte, habár erre a legtöbb esetben nem volt szükség. A kezdeti sikerek újabb előadások betanulására sarkallják a színjátszókat. 1933-ban nagy sikerrel adják elő Mikszáth: A vén gazember című művét. A sikeresebb darabokkal más városokban is szerepelnek, pl. Szatmárnémetiben, Kapnikbányán, Debrecenben.

Az olvasóköri tagság részére havonta két alkalommal ismeretterjesztő előadásokat, kirándulásokat, találkozókat szerveztek, s szinte valamennyi hazafias ünnepségen, évfordulón részt vettek.

Egyik legemlékezetesebb ezek közül az 1931. szeptember 9-én Izsó Miklós szobrász születése száz éves évfordulóján való részvételük, amelyet a szomszédos Disznóshorváton, a szobrász szülőfalujában rendeztek.

Havonta egy alkalommal a tagok részére klubestet rendeztek, ahol a nőket virággal, a férfiakat pedig szerény ajándékkal köszöntötték. Természetesen voltak ezek között értékes tárgyutalmak is, mint pl. 1934-ben a tízéves jubileumra készített kerámia tálcaska, amelyen az olvasókör címe és alapítási évszáma olvasható.

A húszas évek közepére a munkanélküliség egyre nagyobb méreteket ölt. Hibbey Hosztják Albert üzemvezető levélben fordul a vasgyár vezetőihez, melyben jelenti a munkanélküliségből bekövetkező bajt, és javaslatot tesz a szabad munkaerő lekötésére, mely a környező úthálózat megépítésével történne meg. 1926 július 19-én a Vasgyár és a Rudabánya—disznóhorváti vicinális út útbizottsága megkötöti a szerződést, és megkezdődik az út építése.

1927-ben jött létre a vonószekerek. 1931-ben fúvós hangszerekkel kibővítve szimfonikus, fúvós, népi; 1935-től zongora, szaxofon és dob felszereléssel ellátva tánczenekari összeállításban is működött. A zenekar létszáma ennek megfelelően nőtt, s 1935-ben 20 tagból állt. Ebben az évben a zenekart egyenruhával látták el.

A zenekar 1927-ben

Kezdetben a zenekarnak évről évre más és más karmestere volt. 1927—28-ban Árokszállási Lajos, 1929—30-ban Istók László, 1931—32-ben Lovag Hevesi Andor. A karmesterek személyében történt változások időszakában a zenekart szakszerűen Keve Béla bányamérnök tartotta össze, aki zongorán és vonóshangszereken tudott játszani.

A zenekarnak állandó karmestere 1933-tól volt Sebesi

(Schwarczbächer) József személyében, aki Diósgyőr-Vasgyárból költözött Ormospusztára. A karmesteri teendők ellátására a diósgyőri Vas- és Acélgvár zenegondnokságától kapott megbízást.

A zenekar működését a Zenekari Szabályzat írta elő. Fenntartása a diósgyőri Vas- és Acélgvár és a hozzá tartozó bányáüzemek dolgozóinak zenehozzájárulásából létesített zenealapból történt.

A zenekar bálokon és egyéb zenés rendezvényeken szerepelt. Rendszeres zeneoktatás folyt, melynek célja az utánpótlás biztosítása volt. Tagja volt a fúvószenekarnak a gyermek *Pécsi Sándor* is, aki elemi iskolába Ormospusztán járt.

*Iskolai csoportkép az 1930-31-es tanévből,
a felső sorban balról a harmadik Pécsi Sándor színművész*

Az 1929-ben bekövetkezett nagy gazdasági világválság a telepen is éreztette hatását. A munkások hetente csak két-három napot dolgoztak. Akkoriban nagyon sokan hagyták el az országot, és külföldön — főleg belga és francia szénbányákban — kerestek munkát.

A válság második évében, 1930-ban, a diósgyőri Vas- és Acélgvár felszólítja az üzemeket, hogy azon munkásokat, akiket

nélkülözni tudnak, bocsássák el, és törekedjenek a fokozott takarékoságra.

A felszólításra Hibbey Hosztják Albert, aki ekkor már a vasgyár bányászati osztályának a vezetője, több oldalon ecseteli az Ormospuszta—múcsonyi üzem helyzetét, melyben többek között a következőket írja:

„Javaslom tehát, méltóztassék a jelenlegi állapotot változatlanul meghagyni addig, míg a nagyobb szénigénylések folytán magától javulni fog Ormospuszta—Múcsony helyzete, azért, mert kerütköltség szempontjából az kedvezőbb, s mert bár soványabb kenyérrel, de mégis több emberben tartjuk a lelket s visszatartjuk a kétségbeeséstől.

A hivatkozott rendelet 3. pontját illetőleg tisztelettel jelentem, hogy a bányagyarmatok lakó- és a bányauzem irodai és üzemi épületeinek fenntartásánál megtakarításokat nem tudunk kilátásba helyezni...”

1931. május 25-én ismeretlen okból leégett a fából készült szénosztályozó. 1933-ban nő a szén iránti kereslet, ezért 30 főt vesznek fel az üzembe. Ugyanebben az évben megkezdik az új szénosztályozó építését. Próbaüzemére 1934. március 28–29-én került sor, s április 3-tól megkezdte a folyamatos üzemet.

Az olvasókör a kulturális tevékenység mellett a sporttal és különböző szórakozást jelentő játékokkal is sokat törődik. A könyvtár szomszédságában saját erőből 1935-ben felépítik a tekepályát, mely még az 1970-es években is üzemelt.

1938. augusztus 7-én a vendéglő nagytermében rendkívüli közgyűlést tartott az olvasókör választmánya. Napirenden az alapszabály megváltoztatása szerepelt. Szemán István elnök felkérésére Kovács József jegyző olvasta fel az alapszabály módosítandó pontjait, mely szerint a régi alapszabály 1. és 2. paragrafusát kívánják megváltoztatni.

A tekepálya avatása

1. §. *„Az Ormospusztai Munkások Olvasóköre helyett, az olvasókör az Ormospusztai Munkások »Hibbey Hosztják Albert« Olvasóköre nevet veszi fel.”*

A második paragrafusban pedig a helyi leventeegylet és polgári lövészker erkölcsi és anyagi támogatását jelölik meg.

A harmincas évek végén az olvasókör színjátszói országos sikereket értek el. 1937-ben a debreceni országos versenyen megelőzik a Tungsram Lámpagyár csoportját, 1938-ban pedig az Óbudai Hajógyár színjátszótól veszik el az elsőséget. E versenyt Budapesten, a Vasúti és Hajózási Klub Csengeri utcai székházában tartották, ahol elnyerték a Műkedvelő Egyesületek Országos Szövetsége II. Országos Műkedvelő Versenyének díját is.

A második világháború időszaka

A háborúra való készülődés egyre inkább éreztette hatását, ami a telepen a fokozódó szénigényben mutatkozott meg. A növekvő igényeket kellő számú vágár hiányában csak úgy tudták teljesíteni, hogy vasárnap is dolgoztak az üzemben.

Azonban nemcsak a szén iránti kereslet növekedésében mutatkozik meg a háborús készülődés, hanem a munkások felett tartott katonai szemlék megszorodásában is.

Az ormospusztai üzemvezető 1940. február 14-én levélben kéri a gyárigazgatóság közbenjárását annak érdekében, hogy a február 22-re Edelénybe tervezett katonai szemlért, melyen minden 60 éven aluli tiszt és 50 éven aluli katonaviselt egyén megjelenése kötelező, a termelés kiesés megakadályozása érdekében, hivatkozva a nagy szénigényre, Ormospusztán tartsák meg, és ne csak a helyi, hanem a vidékről bejáró munkások fölött is.

A színjátszók a szatmárnémeti vasútállomáson

A második világháború eseményei miatt a kulturális élet háttérbe szorul. A visszaesés jellemző a színjátszásra is. A hiányt az iskola színjátszói próbálják meg pótolni több-kevesebb eredménnyel.

Az olvasókör színjátszói 1940-ben ugyan eleget tesznek még a kapnikbányai meghívásnak, de ez már az olvasóköri színjátszás hattyúdala.

1941 januárjában 820 fő dolgozik a bányaüzemnél. A munkások egyre több panasszal fordulnak az üzemvezetőhöz a bakancs- és talphiánnyal kapcsolatban. Az üzemvezető jelentése szerint januárban 20 fő már nem tudott munkába menni. A tejszállítás folyamatosságának biztosítása érdekében, a tejszállító felmondása után, a vasgyár 8000 pengő kölcsönt ad Ragályi Ferenc felsőkelecsényi földbirtokosnak tehének vásárlására, aki vállalta a további tejszállítást. A munkások a havi zsírfejadag felemelését kéri 1941 márciusában fél kilogrammról egy kilogrammra.

Magyarország hadba lépése után az üzemet hadiüzemmé nyilvánították. Az üzem katonai parancsnokság irányítása alá került, parancsnoka Ilosvay Ernő őrnagy, helyettese Vitéz Holló Elemér lett.

A parancsnokság a bányászok helyzetének romlása ellenére igyekezett minden erővel fokozni a termelést. Ennek érdekében 1943. július 1-jén 47 munkaszolgálatos érkezett a telepre. A munkaszolgálatosok egy tiszt vagy tiszthelyettes felügyelete alatt, zömében külszínen, de esetenként a föld alatt is dolgoztak. Szigorú katonai fegyelem mellett végezték munkájukat.

A katonai parancsnokság, szinte mindennapos utasításaiban a munkafegyelemre, a hazafiságra és a termelés fokozására szólította fel a dolgozókat. Ennek ellenére, 1939-hez viszonyítva a termelés csökkent. 1944 végén a termelés szinte már pangott.

A nyilas hatalomátvétel a telep és az üzem életében már nem hozott lényeges változást. Nyilaspárt nem jött létre a telepen. Novemberben időnként már távoli ágyúörgést lehetett hallani és a katonai parancsnokság felszólította a telep lakóit, a dolgozókat, hogy vonuljanak nyugatra, tegyenek eleget a Szálasi-kormány felszólításának. A telep lakói ezt egyöntetűen elutasították, a te-

lepről csak az üzemvezető mérnök távozott el.

A front közeledtével a visszavonuló német csapatok megszállták Ormost. Géppuskás és fogatolt egységeik a tanya épületei által bezárt négyszögben, az iskola épületében, annak udvarán és még több helyen állomásoztak. Munkára a dolgozókat senki nem kötelezte. Az áramellátás bizonytalan volta miatt a beszállás önkéntes lett. A kitermelt szenet a szállítási nehézségek miatt az üzemtől elszállítani nem tudták, és az üzemtéren deponálták.

A szovjet csapatok december 14-én a kora hajnali órákban érték el a telepet, és vonultak Rudabánya felé a gyalogos és fogatolt egységek, a kis kaliberű tüzérség és a lovascsapatok. Átvonulásuk után a telepen maradt a szovjet csapatok képviselőjeként egy őrmester és egy katona, akiket rövidesen felváltott Iván Andrejevics Hossurkin (?) tizedes, aki hosszabb ideig maradt Ormoson és megszervezte a helyi rendfenntartó erőt.

Események a második világháború után

A front átvonulása utáni napokban megkezdődött a munka az üzemben. A munka megindítása Labina János főaknász vezetésével történt. A németek által felrobbantott vasúti váltókat az üzem műhelyében rendbehozták, megkezdődött a rakterek és a vasúti átereszek helyreállítása.

1945. február 14-én alakult meg a Bányász Szakszervezet, melynek első elnöke Birinyi István. Február 20-án megalakult a MADISZ (Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség), melynek Friedmanszky Béla lett a titkára. Ebben az időben alakulhatott meg az MKP (Magyar Kommunista Párt) is az üzemnél.

1946-ban megszűnik az olvasóköri. A Diósgyőrhöz tartozó egyesületek közül a legkésőbb alakult és a legkorábban szűnt meg. A második világháború után megpróbálják még a régi alapon folytatni a kulturális tevékenységet és újra bemutatják a Mesék az írógépről című operettet, amelyről a Szén és Acél 1946. június 19-i száma így ír: *„Ha az előadást nézzük, és figyelembe vesszük, a szereplők mind a föld mélyéből hozták fel a munkáskultúra eme gyémántjait — akkor kétségtelen, hogy a teljesítmény túlmegy a műkedvelő átlagon.”*

A könyvtárat a bányaüzem szakszervezeti bizottsága veszi át, s ezzel az olvasóköri tevékenysége gyakorlatilag megszűnik.

A termelés az ember- és anyagihiány miatt rendkívül lassan és nehéz körülmények között indult meg. Az 1946. évi XIII. sz. törvény gyakorlati megvalósításaként, az egységes szénbányászat kialakítása érdekében első lépésként 1946. október 15-én az Ormos I-es és II-es lejtősaknákat leválasztották a diósgyőri Vas- és Acélgyártól és a Magyar Állami Szénbányák Rt. 131. sz. Ormospusztai Bányaüzem nevet vette fel. 1947-ben az Ormospusztai Bányaüzemhez került a Barkóczy-féle Kolostor-völgyi lejtősakna, 1313. sz. Rákosi lejtősakna néven. Az aknát később Ormos IV-es számú lejtősaknának nevezték el. Az üzemhez csatolták a Grünberger-féle Mák-völgyi lejtősaknát, 1314. sz. József lejtősakna néven, melyet később V-ös aknának neveztek el.

1947-ben államosítják és az ormospusztai üzemhez csatolják a lakótelep déli részén 1942-ben létesített István bányát. Az államosítás után csak rövid ideig üzemelt, mivel a vékony, gyenge minőségű V-ös telepet gazdaságosan művelni nem lehetett.

A bányatelep sportéletének újjászervezése nagyon hamar megindult. 1945. január 10-én ültek össze az olvasókör helyiségében a telep sportéletében korábban is szerepet vállaló emberek. Ezen a gyűlésen Serfőző Istvánt választották meg sportelnöknek. A kezdeti nehézségek után a sportegyesület is fejlődésnek indult. Kezdetben a MADISZ keretében működött, az 1950-es években a sport irányítását is a szakszervezet vette át. 1946-ban új felszereléshez jutott a labdarúgó csapat, és azok „felszenteléséhez” 1946 húsvétján meghívták barátságos labdarúgó mérkőzésre Borsodnádásd csapatát. Óriási vereséget szenvedtek el az ormosiak. Nem volt szerencsés bemutatkozás Radics Gyula edzőnek és a csapatnak.

1947 őszén a Szakszervezetek Országos Tanácsa jóléti keretben biztosított a tömegsport és a versenysport fejlesztéséhez. Ebből a keretből Ormosbányának is jutott, így a sportegyesület gazdaságilag megerősödött és megalakult a kézilabda szakosztály is női és férfi csapattal, akiket szintén Radics Gyula edzett.

Az 1950-es években, amikor a sport irányítását is a szakszervezetek vették át, az Ormospusztai Bányász Sportegyesület Szakszervezeti Bányász Sportegyesület lett. Újabb szakosztályok alakultak, röplabda, sakk, asztalitenisz; az ökölvívással is próbálkoztak, azonban nem volt megfelelő létesítmény, így megszűnt. A szakosztályok egyik alapvető feladata a dolgozók felkészítése volt a Munkára Harcra Kész tömegsport mozgalom próbáinak a teljesítésére.

1957-ben megépült az új sporttelep, füves labdarúgó pályával, és salakos atlétikai pályával. A pálya avatásán a Ferencváros labdarúgó csapata vett részt. Az új létesítmény lehetővé tette az atlétikai szakosztály megalakulását, mely sok tehetséges atlétát nevelt. Szentgyörgyi János atlétaedző keze alatt nevelkedett Papp Katalin (válogatott röplabdás), Papp Margit (Európa-bajnok ötpróbában), Kubaszek Ibolya (kétszeres úttörő olimpiai

A labdarúgó csapat az 1950-es években

A kézilabda csapat az 1960-as években

Az atlétika csapat 1970-ben. Balra Serfőző István sportelnök, jobbra Szentgyörgyi János edző.

A tekecsapat az 1970-es években

első helyezett), Beik Árpád gyalogló, Kocsis László hosszútávfutó és még számtalan fiatal lány és fiú. Ebben az időben alakult meg az egyesület Természetjáró Szakosztálya is.

Az 1960-as években Bodola Gyula (volt válogatott labdarúgó) került a labdarúgók élére. Sorra nyerték a bajnokságokat a különböző osztályokban, így 1966-ban a csapat az NB-II-ben kezdett játszani és három évig szerepelt a nemzeti bajnokság II. osztályában. Ebben az időben új sportöltöző épült.

A kézilabda szakosztály Jancsurák Béla vezetésével 1966—67—69-ben megyei bajnokságot nyert, az osztályozókon azonban az ellenfelek jobbnak bizonyultak.

Az időközben megalakult Teke Szakosztály 1971-ben a Nemzeti Bajnokság II. osztályába került, ahol két évig tudott helyállni.

A labdarúgó csapat 1980-ban

Az 1970-es évek elején az ország gazdaságában is változás történt, egyre több játékos került el Ormosról magasabb osztályban játszó csapathoz, mind a labdarúgóktól, mind a kézilabdásoktól, a szakosztályok részére egyre kevesebb pénzt tudott biztosí-

tani az üzem, így azok lassan megszűntek vagy alacsonyabb osztályba kerültek.

Napjainkban is vannak, akik igyekeznek fenntartani a telepen a sportéletet, de már a lehetőségek közel sem olyanok, mint a bányüzem és a telep fénykorában voltak.

A front átvonulása után, már december 17-én megindult az oktatás az iskolában. A telep lakói a tantermeket és az udvart kitakarították, a betört ablakokat részben üveggel, részben deszkával kijavították. A tanulók létszáma hat tanulócsoporthoz 325 fő. Tanításukhoz három tanterem állt rendelkezésre.

Az 1945—46-os tanévben csak az első—ötödik osztályban szervezik meg az általános iskolát, a hatodik, hetedik és nyolcadik osztály kifutásos rendszerben még népiskola volt. Ebben a tanévben az ötödik osztályt már önálló csoportként működtetik.

Az iskola együtt változik, fejlődik az üzemmel, a telep lakosságát figyelembe véve bővítik.

A tantestület tagjai az 1941—42. tanévben

Órák közötti szünet az iskola udvarán

A tantestület tagjai az 1950—51-es tanévben

Iskolai színjátszók 1964-ben (Hamupipőke)

Az államosítás után az ormosi bányák először a *Borsodi Bányakerület Szuhavölgyi Körzetéhez* tartoztak Ormospuszta székhellyel, 1948. november 1-jétől a *Sajómelléki Szénbányák N. V.* (Nemzeti Vállalat) irányította a borsodi szénbányászatot, Sajószentpéter székhellyel, 1950. október 1-jétől pedig az ormosi bányák a *Szuhavölgyi Szénbányák Nemzeti Vállalathoz* tartoztak, Kurityán székhellyel.

A *Borsodi Szénbányászati Tröszt* megalakulása után, 1952. január 1-jétől Ormosbánya önálló vállalat, majd a vállalati szervezet megszűnésével 1954. július 1-jétől, mint *Ormosi Bányáüzem* szerepel.

Ella akna és Ormos V. (József akna) *Izsófalvi Bányák* név alatt önálló bányáüzemként működik 1954. július 1-jétől 1957. február 1-jéig. Akkor az Izsófalvi Bányákat kettéosztják. Ormos V. az Ormosi Bányáüzemhez, Ella-akna a Szuhavölgyi Bányáüzemhez került, utóbbit 1963. január 1-jén csatolták vissza az ormosi bányákhoz.

1956-ban öt aknaüzem tartozott Ormoshoz: Ormos II.; III.; IV. és VI. lejtősakna, valamint egy külfejtés. A IV-es lejtősakna kivételével valamennyi akna szenét a közös ormosi osztályozón szortírozták. Ezt az osztályozót a berentei Központi Szénosztályozó üzembe lépésétől kezdve csak gyűjtő-rakodó bunkernek használták.

1948-ban indult meg a szervezett újtómozgalom, és a sztahnovista munkaverseny-mozgalom. Kimagasló termelési eredményei és a munkaversenyben szerzett érdemei elismeréseként 1948. március 15-én Oroszi János vájár és Varga Balázs vájár Kossuth-díjat kapott. Mindketten az Ormos I-es lejtősaknában kamrafejtésen dolgoztak, és átlagos teljesítményük mintegy 25 csille volt műszakonként.

A Nagy magyar találmányok című, 1955-ben megjelent könyvben a következőket olvashatjuk: „A fejlesztés óriási távlatai megmozgatták a mérnökök és munkások, újtók és feltalálók alkotó képzeletét, sorompóba állították tehetségüket a széncsata új fegyvereinek megteremtése érdekében.

Abban az irányban indultak el, amelyet a szovjet bányagép-szerkesztők tapasztalatai jelöltek ki: először is réselőgép szer-

kesztésének gondolata merült fel körükben.

A réselőgép kipróbálása

A réselőgép, a legkorszerűbb fejtőgépek közvetlen elődje, kezdeti formája a fejtés nagymértékű gépesítésének. Arra való, hogy egy vagy két karjával mélyen aláréselje a szénfalat, így azután könnyebb repeszteni, illetve fejteni. Hasznos gép tehát, de nem mentesít teljesen a fizikai erőkifejtéstől. Nálunk id. Szemán

István és ifj. Szemán István 1950-ben készítették az első ilyen gépet a szuhavölgyi szénbányákban (ormosi üzemében). Gépük fejtőfeje a forgó tömeg centrifugális erejét használja ki, csuklós tengelyre szerelt kétélű csákányaival a csákánymunkát utánozza. Ezek a forgathatóan beágyazott kalapácsok, miután a réselőlánc aláréselte a szenet, függőleges irányú réseket vágnak a szénfalba, akár a legkeményebb telepbe is.

Az emberi erővel végzett réselés idejét lényegesen csökkentik. Meg kell azonban jegyezni, hogy e gép bányaviszonyainknak minden tekintetben megfelelő típusa még nem alakult ki.”

Szemán István

Az első, házilag készített konstrukció szerepelt az I. Országos Újító Kiállításon, és a találmányért id. Szemán István 1950-ben a Munka Érdemrend arany fokozatát, 1951. március 15-én Kossuth-díjat kapott.

Zsigmond Dezső műhelyvezető ebben az időben készítette el a róla elnevezett „kaparót”.

A bányauzem termelését csak létszámnöveléssel tudták fokozni, ennek érdekében jelentős propagandát fejtettek ki a környező települések szabad munkaerejének megnyerése érdekében. Ezen munkások bejárásának megoldása érdekében építettek 1950-ben a korszerű autóbusz garázst. A távoli vidékekről eljáró dolgozók kulturált elhelyezése érdekében egy 96 és egy 104 férőhelyes munkásszállót építettek.

Épülnek a munkásszállók

A háború után az olvasóköri kulturális csoportjai közül csak a zenekar működött tovább zavartalanul. A felügyeletet és a működéshez szükséges feltételeket a bányauzem szakszervezeti bizottsága látta el a művelődési házon keresztül.

Az 1940-es évek végén újra megalakul a színjátszó és a néptánc csoport. A zenekar és a fent említett két csoport valamennyi rendezvény állandó szereplője.

1953-ban Ormospuszta nevét Ormosbányára változtatják.

Az 1956-os forradalom ormospusztai eseményeiről ma még keveset tudunk. Ezen időszak eseményeinek felkutatása és közreadása a jövő helytörténészeire vár.

Meg kell itt jegyeznünk, hogy a IV-es aknán működött egy közbüntényes rabokat foglalkoztató tábor, mely az 1956-os eseményeket követően megszűnt, és készülőben volt az V-ös aknán egy ugyancsak rabokat foglalkoztató tábor, de annak épületeit nem fejezték be és nem is hoztak oda rabokat.

Bár a lakásszükségletet Kazincbarcikán oldják meg, 1957—59-ben Ormosbányán is épül két tömbház 48 lakással, továbbá 109 földszintes lakás, 18 szolgálati lakás és ezenkívül 82 bányász saját ház (BSH). 1962-ben Ormosbányán 653 lakásban kb. 3000 ember lakott.

Az új művelődési ház (a bal oldalon)

Az ötvenes évek végén, a hatvanas évek elején éli a telep és az üzem a fénykorát. A hatvanas évek elején új művelődési ház és iskola épül. 1963-tól tíz évig *gimnázium* is működött a telepen.

Az új iskola (a jobb oldalon)

A hatvanas évek végén Ormosbánya kulturális élete fokozatosan kezdett átalakulni. Ennek az átalakulásnak több oka van. Az üzemben a munkalehetőség csökkent, így egyre kevesebb fiatal tért vissza a telepre tanulmányai befejezése után. Az öntevékeny művészeti csoportok tagjai fokozatosan kiiregedtek, s utánpótlás nem lévén, megszűntek a csoportok.

Az 1956—1967 közötti időszak elején az üzem dolgozóinak 20,8 %-a lakott munkásszállóban, a 60-as évek közepén pedig csak 10,4 %. A dolgozói létszám 2530, illetve 1967-ben 3221 fő volt. A külszíni ún. szolgáltató üzem külön részlegként szerepelt, mivel így jobban lehetett az aknákra való terhelést elvezetni.

Ormosi külfejtések

Az I. sz. külfejtés a Kopasz-hegy oldalában 1955-ben indult meg. Ez volt az első külfejtés Borsodban. A IV-es széntelep vastagsága 1,8—2,4 m volt. Robbantással fejtették és kézzel rakták a homlokkaparóra, majd egy gyűjtőszalag szállította tovább a VI. akna folytatásában lévő kopaszhegyi fővonalból a külszínre nyíló, falazott 15 m mély gurítóba. Innen csapolással kaparóra, majd csillébe rakva végtelen kötélzállítással került a szén a külszínre és függőkötélpályán a közös rakodóba. A szén minősége jó volt, megközelítette a 3000 kalóriát. Amikor a takaróréteg túlságosan megvastagodott, tárókkal hatoltak a hegy belsejébe. Ez a táróbányászat 1959-ben fejeződött be.

Az I. sz. külfejtés

Ormoson már 1956-ban egy másik külfejtési terület lefejtési terve, majd bankhitelből előkészítése is megkezdődött. Ez a terü-

let az egykori Gárdonyi Géza munkásszállótól, ma szociális otthon, északra fekszik, a Kazincbarcika—rudabányai vasútvonal jobb oldalán. Az egykori külszíni fejtés helyét tavak jelzik. A szén felrakását kézzel végezték a homlokkaparóra, erről pedig szalagsor vitte tovább a szenet. A nyitóárokából kikerülve, a dombos terpen vezető dűlőút alatt 40 m hosszú alagúton kellett a szalagsort lefektetni, majd vízszintesen tovább a József-aknai (V-ös akna) osztályozóig, illetve bunkerig, ahová 110 m hosszú ferde szalaghídon került fel a szén, a tárolóból pedig vasúti kocsiba töltötték. Ez az osztályozó az állomással azonos oldalon volt, attól északra, ahol az 1980-as években új családi házak épültek. Amikor az V-ös akna bezárt, a rakodót és a sodronykötélpályát lebontták. A külfejtés 1957—58-ban volt üzemben.

A II. külfejtés lecsapolta a törpevízmű kútjait, szerencsére akkorra megépült a regionális vízmű, így a telep vízellátásában nem keletkezett zavar.

Az üzem aknáinak részletes, egyenként ismertetett történetétől itt eltekintünk, mert e könyv keretei erre nem adnak lehetőséget.

1957 és 1967 között az Ormosi Bányüzemnél, illetve a hozzá tartozó aknáknál bővítési vagy rekonstrukciós programmal olyan korszerűsítések nyertek befejezést, amelyek lehetővé tették a termelés felfutását. Új üzemi épületek, irodaházak, fürdők, munkásszállók, kulturális- és szociális létesítmények, lakások készültek.

A föld alatt a lejtősaknákat, fővonalakat falazott vagy TH-íves biztosítással látták el. Az intenzív fejlesztés (koncentráció, komplex gépesítés) az új gazdasági mechanizmus időszakában valósult meg (1968-tól). Ennek hatása elsősorban létszámcsökkenésben, teljesítménynövekedésben, de bizonyos mértékű termelés-csökkenésben is kifejezésre jutott.

Négy aknaüzem tartozott 1968-ban az Ormosi Bányüzemhez, Ormos II., III., VI. és Ella-akna (Izsófalván). 1969-től a termelés fokozatosan csökken.

1958-ban *Gyurkó István* vájár, 1962-ben *Almási István* vájár Kossuth-díjat kapott.

Almási István (a kép bal oldalán)

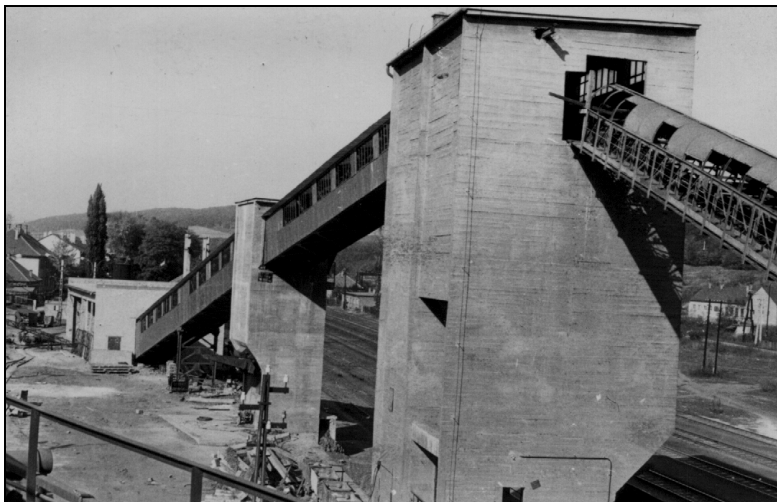
1971-től Ormos három aknás, 1972-től két aknás, 1978-tól egy aknás bányauzem. Az Ormosi Bányauzem II. és VI. aknaüzeme 1970-ben megszűnik, helyettük Ormos VII. lejtősakna lép üzembe. Ez a két akna műveleteit egyesíti és a szállítást koncentrálja. A régi szénosztályozót lebontották, helyette egy kisebb és egy nagyobb tároló-rakodó vasbeton bunkert építettek és ezekből csapolták vagonokba a szenet. Az egyaknás üzem feltételei sohasem valósultak meg teljesen, mert nem volt központi fűrdő és felolvasó, így a két régi aknaüzem mint a VII. akna I-es és II-es körlete működött külön-külön felolvasóval és fűrdővel. A koncentráció főleg a szállításban jelentett változást.

Ormos III. lejtősakna 1971-ben szűnt meg, Ella-akna pedig 1977-ben zárta be kapuit, így 1978-tól csak a VII. akna termel.

A központi irodaépületet (1999-ben lebontották) a szükségletnek megfelelően átalakították. Központi fűtést vezettek be és fűrdőt is létesítettek benne, így három fűrdője volt az üzemnek.

A gépjavító műhely a gépesítés fejlesztésével fokozta tevékenységét. Ormoson értek el először F 6-os vágathajtó géppel

havi átlagban 205 méteres előrehaladást. 1980-ban itt alkalmaztak először gépesített kötegelést és kezelést a bányafák és TH-ívek bányába történő szállításánál.

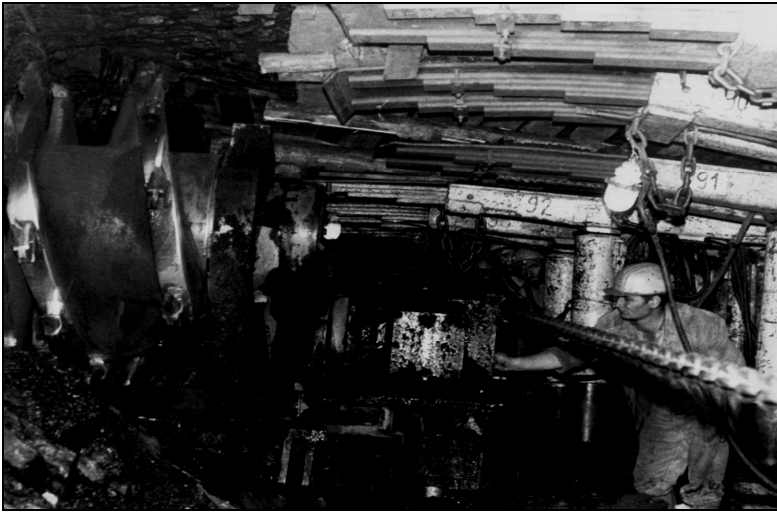
A VII-es akna

A három munkásszállót átalakították, kettőből társas lakóház lett, egyből pedig először szakmunkásképző intézet és kollégium, később szociális otthon.

A művelődési ház továbbra is Ormosbánya társadalmi életének központja maradt, ezenkívül létesült egy nyugdíjas klub, amely jelentős szerepet vállal napjainkban is a telep kulturális életében.

Az orvosi ellátást korszerű orvosi rendelő biztosította és biztosítja. A kolonizáltságban annyi változás történt, hogy Ormoson csak néhány család költözött új lakásba, mert Kazincbarcikán kaptak korszerű lakást a dolgozók.

1968-ban 3127 fő az állományi létszám, ebből 349 nem fizikai, 1981-ben pedig 1580 fő, ebből 140 fő nem fizikai dolgozó.

Fletcher önjáró biztosító egységes frontfejtés, Eickhoff-maróhengerrel

F 6-os vágathajtás TH íves biztosítással

Autóbuszon jár munkába a dolgozók 75 %-a, 38 községből és Kazincbarcika városból. Az alábbi kimutatás a bejáró dolgozók lakóhely szerinti megoszlását mutatja:

Szuhogy	76 fő	Hidvégdárdó	60
Felsőtelekes	22	Rakaca	31
Rudabánya	59	Rakacaszend	21
Szögliget	51	Szalonna	21
Szendrő	116	Kazincbarcika	377
Szendrőlád	35	Alberttelep	24
Tornaszentjakab	21	Izsófalva	137

Ezenkívül 25 községből 20-nál kevesebb dolgozó jár munkába, Ormosbányán lakik 327 fő.

A munkaversenyben az Ormosi Bányaüzem 14 év alatt nyolc esetben nyert Élüzem címet, 1980-ban elismerő oklevelet kapott.

Nyugdíjas énekkar az 1970-es években
Ormoson igen eredményes volt a szocialista brigádmozgalom.

Az Újlaki Miklós F-gépes elővájási brigád 1974, 1975 és 1979-ben; a Gulyás Ferenc F-gépes elővájási brigád 1978-ban és 1981-ben; a Nagy István vezette frontbrigád 1977, 1978 és 1980-ban; a Hegedűs Gusztáv elővájási brigád 1979 és 1981-ben; a Madácsi István elővájási brigád 1981-ben és a Soltész János elővájási brigád 1981-ben ért el olyan eredményeket, amelyek alapján vállalati vagy szakmai, illetve országos versenyben elsők lettek. A műhelyi brigádok is értek el hasonló szép eredményeket.

Az Ormosi Bányaüzem 1972-ben tanműhelyt létesített, és már 1971-ben folyt iparitanuló-képzés a volt Gárdonyi munkásszálló épületében. Itt kollégiumot rendeztek be és a tanműhely elkészítéséig a gyakorlati képzés is itt zajlott.

1972-től az elméleti oktatás a kazincbarcikai 105. sz. intézetben történt úgy, hogy a kollégiumot is megszüntették és az épületből szociális otthon lett. A tanműhelyben négy szakoktató 1981 végéig, 11 év alatt, évi átlagban kb. 100 tanulót oktatott gépszerezlő, lakatos, villanyszerelő és bánya-elektrolakatos szakmára.

Ormos VII. gazdaságosan művelhető szénvagyona az 1980-as évek elejére erősen megcsappant és az akna 1984-re kimerülési stádiumba került, ezért Ormos VII. aknát 1984. július 1-jével a Szuhavölgyi Bányaüzemhez csatolták.

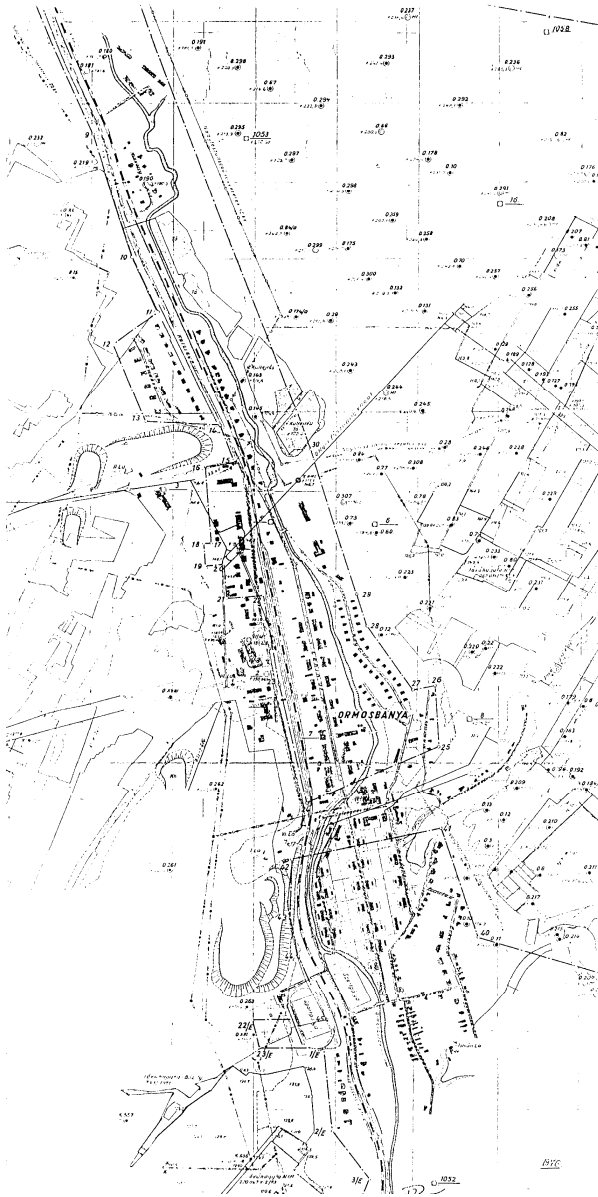
A termelés 1987 márciusában befejeződött, az utolsó gátat az anyagszállító lejtőszakna külszíni nyílásánál 1987 augusztusában zárták le.

Az 1982—1987 augusztusa közötti időszak fontosabb eseményei időrendben az aknánál:

1982 február: az 1-es körletben befejeződik az V. telep felső padjának komplex gépesítésű lefejtése.

1983 július: a 2-es körletben befejezte a termelést az utolsó vastagtelepi komplex gépesítésű frontfejtés, a brigád átszereli a technológiai sort az 1. körlet „R” bányamezejébe.

1984 július: a 2-es körletben befejeződik a termelési tevékenység, a körlet dolgozóinak nagy része az 1-es körletbe kerül, az ott maradó dolgozók a szükségtelenné vált vágatok felhagyá-

sát, lezárását, a hasznosítható anyagok visszanyerését végezték.

1986 július: az 1-es körletben megszűnik az utolsó vastagtelepi komplex gépesítésű frontfejtés, amelynek berendezései Fekete-völgyre kerülnek át. Ugyanide helyezik az önjáró front személyzetét is. Az 1-es körletben ettől kezdve a bányaművelés befejezéséig csak acélbiztosítású, robbantásos jövesztésű frontfejtések üzemelnek.

1987 március: Ormoson befejeződik a termelés.

1987 április-augusztus: lezajlanak a bányabezárás munkálatai, a föld alatti berendezések kiszerezése, a vasút alatti bányatérsek tömedékelése, a külszínre nyíló bányatérsek tömedékelése és lezárása.

A bánya bezárását Kapolyi László ipari miniszter a beterjesztett ásványvagyon igazolás, szénvagyon elszámolás és bányabezárási engedélykérelem alapján 1987. május 27-én M. 3043/87. számú levelében engedélyezte.

Dr. Szentpéteri Ernő üzemigazgató behelyezi az utolsó téglát

MELLÉKLET

Ormospuszta-Ormosbánya bányájának felelős vezetői; 1908-1984

Üzemvezetők

- Barthalos Árpád bányamérnök 1908-1909. X.
- (Hibbey) Hosztják Albert bányamérnök 1909. XI.-1928
- Kellner (Keve) Béla bányamérnök 1928-1940
Helyettese: Olesch Ottmár, bányamérnök
- Kricsfalvi Jenő bányamérnök 1941-1942
Helyettese: Jeney Gyula, bányamérnök
- Olesch Ottmár bányamérnök 1942-1944
- Simon Kálmán bányamérnök 1944-1945
- Dr. Horváth József bányamérnök 1945-1946
(1947-ben körzetvezető lett, helyettese Tóth Miklós volt)
- Dr. Molnár Sándor bányamérnök 1946
- Maderspach Béla bányamérnök 1947
- Husz Nándor bányamérnök 1948-1951
Helyettese: Lőrincz Levente, bányamérnök

Igazgatók, főmérnökök

- Varga Gusztáv főmérnök bányamérnök 1951-1953
- Veszelovszky János igazgató aknász 1952
- Nagy Albert igazgató bányatechnikus 1953
- Dunai László igazgató bányatechnikus 1954
- Gyarmathy Dénes b. mérnök
Czilke Albert bányamérnök főmérnökök 1954-1956
Beregi Gábor bányamérnök
- Szuromi Ferenc igazgató bányatechnikus 1955-1956
- Ebergényi Lajos főmérnök bányamérnök 1956
- Vizoczký György igazgató bányamérnök 1957-1979
- Tarján Kálmán főmérnök bányamérnök 1956-1960
- Tóth István főmérnök bányamérnök 1960-1965
- Nemes Árpád főmérnök bányamérnök 1965-1970
- Jesse Árpád főmérnök bányamérnök 1970-1974

- Kramár Tibor főmérnök	bányamérnök	1974-1977
- Jesse Árpád főmérnök	bányamérnök	1977-1979
- Jesse Árpád igazgató	bányamérnök	1979-1980
- Lovas Károly főmérnök	bányamérnök	1979-1983
- Dr. Szentpétery Ernő igazgató	bányamérnök	1980-1984
- Balázs Sándor főmérnök	bányamérnök	1984. I.-1984. VI.

Aknavezetők (Ormos VII.)

- Balázs Sándor	bányamérnök	1979-1985. I.
- Papp Gábor	bányamérnök	1985. II.-1987.

Tanítók és tanárok; 1915-1973

- Hevessy János Dezső	1915. X. 1.-1916. VIII. 31. (Eltűnt a világháborúban.)
- Rozim Erzsébet	1916. IX. 25.-1917. VII. 30.
- Heinisch Sándor	1917. VIII. 28.-1928. VI.
- Nagy Erzsébet	1919. IX. 1.-1933. IX. 1.
- Kovács József	1923. IX. 1.- (1940-től igazgató)
- Migály Károly	1928. IX. 1.-1933. VII. 1.
- Kellner Sarolta (1937-től Keve)	1933. IX. 1.-1939. VII.
- Korbacska László	1933. IX. 1.-1943 (Közben többször behívják katonai szolgálatra.)

1933 szeptember 1-jén az igazgató-tanítói lakás felszabadul az épületben, és azt két tanteremmé alakítják át. Így három tanteremes lesz az iskola.

- Erőss Erzsébet	1938-1939 (Korbacska helyettesíti)
- Hulják Anna	1939. IX. 1.-1941. VI.
- Cseh Olga	1940. V. 6.-
- Bacskai Erzsébet	1941. IX. 1.-
- Csehil Katalin	1941. IX. 1.-1945
- Márkus Zoltán	1941. IX. 1.-
- Tálás Éva	1941. IX. 1.-1942
- Wachal Kálmán	1942. IX. 1.-1958 (Közben 1943-44-ben katona.)

- Behringer Éva 1943
1944-től az iskola nem a diósgyőri vasgyárhoz tartozik, hanem állami iskola.

- Veresegyházi András 1944-1945
- Oláh Piroska 1945-1949
- Czikó Katalin 1945-1950

Az 1946-47-es tanévtől a disznóshorvátai és a rudolftelepi iskolát az ormospusztaihoz csatolják, mint fiókiskolát. Ettől a tanévtől kezdve a volt üzemvezető mérnöki lakásban egy szükségtermet alakítanak ki.

- ifj. Kovács Józsefné 1947. IX. 1.-
- Bikszegi István 1947. IX. 1.-1952
- ifj. Kovács József 1947. IX. 1.-
- Bartók Géza 1949. IX. 1.-1951. XII. 10.

Az 1950-51-es tanévben a három tanteremre emeletet építenek, így hat tanterem lesz.

- Veres Lajos 1950. IX. 1.-1951
1950-51-ben egy tantermet leköt az aknászképző tanfolyam.

- Csiszárík János 1951-1952
(Óraadó Rudabányáról, orosz tanít.)

- Palánkai Elemér 1951-1961
- Nyerges István ig. 1952. VII. 21.-1965.
- Dudics István 1952. IX. 1.-
- Farkas Mihály 1952. IX. 1.-1961
- Tóth Szabó Imre 1953. IX. 1.-1967
- Szabó Béla 1953. IX. 1.-
- Regdon Margit 1954. IX. 1.-1958
- Karádi Ödön 1955. IX. 1.-1956
- Tarján Kálmánné 1956. IX. 1.-1959
- Tóth Gyula 1956. IX. 1.-1957
- Lehoczki Károlyné 1957. IX. 1.-1959
- Szabó Mária 1957. IX. 1.-1959
- Rajkó Istvánné 1959. IX. 1.-1963
- Viszlai Illés 1959. IX. 1.-1961
- Gázsó János 1959. IX. 1.-1962
- Szolyák Zoltánné 1959. IX. 1.-
- Hajdu Piroska 1960. IX. 1.-1967

- Janó Júlia 1960. IX. 1.-1961
 - Lendvai Ildikó 1961. IX. 1.-1965
 - Bittner Mária (1964-től Porcs Józsefné)
1961. IX. 1.-
 - Vay Ildikó 1961. IX. 1.-1962
 - Halász Katalin 1961. IX. 1.-1962
 - Gergely Mária 1961. IX. 1.-1963
 - Ölveczki Gyula 1961. IX. 1.-1963
 - Fogarasi Mária 1961. IX. 1.-
1962. szeptember 1-jén a tanítás már az új iskolában is megkezdődik.
- Bodnár Lászlóné 1962. IX. 1.-
 - Csurdi Edit (1967-től Tózsér Antalné.)
1962. IX. 1.-
 - Porcs József 1962. IX. 1.-1973
(Igazgató 1973. IX. 1-jétől.)
 - Vaszil Istvánné 1962. IX. 1.-1963
 - Szendrei Enikő 1962. IX. 1.-1965
 - Szalai Károlyné 1962. IX. 1.-1963
 - Ölveczki Gyuláné 1962. IX. 1.-1963
- 1963-tól 1973-ig gimnázium is működik Ormosbányán.
- Hegedűs Andor 1963. IX. 1.-1964
 - Balogh Béla 1963. IX. 1.-1969
 - Juhász István 1963. IX. 1.-1968
 - Gecsei Erzsébet 1963. IX. 1.-1964
 - Újpál Erzsébet 1963. IX. 1.-1966. VI.
 - Pető Mária 1963. IX. 1.-1966. VI.
 - Sebők János 1963. IX. 1.-1971
 - Dr. Barankay Gyuláné 1964. IX. 1.-
 - Koppány Ildikó 1964. IX. 1.-1965
 - Balogh Béláné 1964. IX. 1.-1969
 - Szert József 1964. IX. 1.-1971
 - Lőrincz Béla 1964. IX. 1.-1967
 - Demeter Endréné 1965. IX. 1.- (1966-tól gyesen)
 - Molnár Józsefné 1965. IX. 1.-1967
 - Vaszkun Jánosné 1965. IX. 1.-
 - Ulisnyák Otília 1965. IX. 1.-1972

- Filep Mária	1965. IX. 1.-
- Balogh Lászlóné	1965. IX. 1.-
- Veres Margit	1965. IX. 1.-1966. VI.
- Gergely Edit	1965. IX. 1.-1971
- Vaszkun János	1965. IX. 1.-1973
- Demeter Endre igazgató	1965. IX. 1.-1973. VIII. 31.
- Dely Lászlóné	1966. IX. 1.-1968
- Szakállas Sándor	1966. IX. 1.-1968
- Tóth Józsefné	1966. IX. 1.-1968
- Éles Júlia	1966. IX. 1.-1968
- Farkas Gyuláné	1966. IX. 1.-
- Schmidt Barnáné	1967. IX. 1.- (Közben gyesen)
- Vizsoczky Sándorné	1967. IX. 1.-

(1968-tól Vincze Zsuzsanna)

1967-ben a gimnázium céljainak kielégítésére újabb három tanterem, egy ebédlő, egy korszerű, jól felszerelt konyha, egy igazgatói és egy igazgató-helyettesi iroda hozzáépítésével növekedett az iskola.

- Napravszki Zsuzsanna	1967. IX. 1.-1968
- Képe Ildikó	1967. IX. 1.-1968
- Csőke Barnáné	1968. IX. 1.-
- Papp Sándor	1968. IX. 1.-1969
- Taksás Miklós	1968
- Aranyos Istvánné	1969-1971

(Adatok hiányában nem készülhetett teljes névjegyzék.)

A jelenlegi tantestület

Sike Ferencné intézményvezető

Budai Istvánné igazgatóhelyettes

Galambos Bertalanné

Bónizs Lászlóné

Kmetty Béláné

L. Varga Klára

Kajdi Zoltánné

Fekete Lajosné

Rozmanné Kovács Teodóra

Becze Gy. Istvánné

Furmanné Kovács Éva

Vécsei István

Turcsán Edina (szerződéses)

Zsigó Marianna (szerződéses)

Az óvoda jelenlegi dolgozói

Kertész Istvánné (óvodavezető)

Joó Endréné

Molnár Lajosné

Juhász Béláné

Somogyi Ágnes

Ujváriné Móré Valéria

Ormospuszta-Múcsony bányatelep dolgozóinak kérelme, hogy a múcsonyi bányatelepet Hibbey Hosztják Albertről Alberttelepnek nevezzék el

(Az = jellel jelölt dolgozók ormospusztai lakosok.)

Nagytekintetű Igazgatóság!

Mi alulírottak, mint a diósgyőri m. kir. vas- és acélgyár Ormospuszta-Múcsony bányáüzemnél dolgozó munkások, azzal a tiszteletteljes kérelemmel fordulunk a Nagytekintetű Igazgatósághoz, miszerint a múcsonyi bányatelepet, azért is, mert az úgyszólván névtelen, valamint az alanti indokra való tekintettel is hivatalosan „ALBERT” telepnek elnevezni s arról az üzemvezetősegeket és a kérelmező munkásságot kiértésíteni szíveskedjék.

Kérésünk indokául szolgáljanak az alábbiak:

Mi, Ormospuszta-Múcsony bányáüzemek munkásai tudomásul bírunk arról, hogy a nevezett bányáüzemek megteremtője és fejlesztője, Nagyságos Hibbey Hosztják Albert műszaki főtanácsos úr rövid néhány év után nyugalomba vonul. Nekünk munkásoknak, akiknek túlnyomó része még a főtanácsos úr üzemfőnöksége idején telepedtünk itt le, születtünk, nőttünk fel a gyermekorból emberré, ha bármennyire is őszinte az örömünk afelett, hogy annyi és annyi alkotó és fenntartó munka árán még hála Istennek jó egészségben vonul a jól kiérdemelt nyugalomba a főtanácsos úr, s habár az a tudatunk megvan, hogy van és lesz mindenkor olyan üzemfőnökünk, aki az üzemen keresztül szíven viseli a munkásság sorsát is és követi ezen két üzem megteremtőjének nyomdokait, mégis bizonyos árny vonul ezen őszinte öröm fölé. Olyanféle, mint mikor egy apát szerető és tisztelő család közül távozik az apa, aki mindene volt a családjának.

Nekünk tehát azért, mivel gyermeki szeretettel ragaszkodunk a főtanácsos úrhoz, mint olyan apához, aki ennek a nagy munkáscsaládnak, mint gyermekeinek, megteremtette a kenyérkereseti forrását, valamint a telepi házakat, ahol annyi sok család talál boldog otthonra, az a leghőbb vágyunk, hogy annak a férfiónak,

akinek a két üzem munkássága oly sokat köszönhet, a nevének a jelen kérvénybe foglalt módon állítsunk egy maradandó emléket, illetve tegyük halhatatlanná a nevét úgy a magunk, mint a gyermekeink számára örök időkre.

Abban a tudatban, hogy a kérésünket is ismerve a Nagytekintetű Igazgatóság a mi ecsetelésünk nélkül is teljesen ismeri a főtanácsos úrnak soha el nem homályosuló érdemeit, vagyunk bátrak fenti kérésünket ismételve azt a Nagytekintetű Igazgatóság jóakaratóba ajánlani azzal a reménnyel, hogy Ormospuszta-Múcsony bányaüzemek munkásságának ezen kérése meghallgatásra talál, mellyel szemben vagyunk a Nagytekintetű Igazgatóságnak alázatos szolgálói.

Ormospuszta, 1936. évi december hó 21-én

- Galán Bertalan	- Brackó Frigyes	= Duzsik József
- Tóth Ernő	- Berente Béla	- Gál Pál
= Szemán István	= Zoffián József	= Nagy Ferenc
- Fischer Emil	- Reider József	- Orosz Lajos
- Berzy Béla	- Varga Pál	- ifj. Zelena József
= Szolyák István	- Zelena István	- Gál Dezső
- Filek Ferenc	- Szabó Andor	= Kubik János
- Novák Árpád	- Zelena Imre	= Tóth Bertalan
= Sztupák Mátyás	- Tóth István	- Gál Ferenc
- Priszter János	- Szentesi Károly	= Dékány József
- Kassai Károly	- Kuron Sándor	= Hadobás Sándor
=Hegedűs András	- Kordováner I.	- Csoma Ferenc
- Nagy László	- Szirmay István	= Tatár József
- Rák Endre	= Szemán István	- Beteg Pál
- Tarnóczi Géza	- Veres Lajos	= Gál Zsigmond
- Varga Benjámin	- Szilágyi Imre	= Rusznyák Ferenc
- Poráczkai Gyula	= Geskó István	- Asztalos János
- Rák János	- Földi István	- K. Varga János
= Harencsár János	- Drótos János	= Tóth Mihály
- Kardos István	= Matusek Lajos	= Soltész János

- Vizes János	- R. Sallai István	= Pataki Jenő
- Urbán Lajos	- Kismarton László	= Bittner János
- Sziráczki Dániel	- Ladányi Sándor	- Dányi Imre
- id. Varga Lajos	- Simkó Lajos	= Pelle Sütő István
= Debreczeny L.	- Sztari András	= Nemetz András
= Hegedűs József	- Lázár Gyula	= Nagy János
- G. Varga Ferenc	= Tóth János	- Szlanyina József
= Kovács Ferenc	- Tóth András	= Rittner János
- Bedő Bernát	- Hajtos Lajos	= Dulai Mihály
= Bíró Ágoston	= Martinkó Lajos	= Nagy János
= Matusek Gyula	= Jancsurák J.	- Bán József
- Domonkos Lajos	- Weisz Gusztáv	- Kiss József
- Skoda Ferenc	= Szalkai László	= Lányi László
= Spák István	- Barnóczki József	= Burkus József
- Tégel István	- Sztari Gyula	- Tollmayer Oszkár
- Szert András	- Kovács Gábor	- Gál József
= Kovács Béla	- Szarka Gábor	= Domós József
- Takács Lajos	- Szarka Bertalan	= Hegedűs János
- Gál János	= Nagy István	- Lipták Pál
= Tollmayer Gusztáv	- Molnár Árpád	= Trunkó Vince
= Andó Pál	- Kalinka József	= Varga Lajos
- Kiss Lajos	= Dányi Balázs	- Pollák János
= Zoffián István	- Kulcsár Lajos	= Schmidt István
= Tóth István	- Csabai József	= Farkas István
- Kovács János	- Rajcsuk Gyula	= Üveges János
= Sztupák Mátyás	= Barnóczki Gyula	= Demeter János
= Mazurka Lajos	- Lökös János	- Szabó Sándor
= Schmidt József	- Takács Bálint	= Kóródy András
= Kurilla Lajos	= Balogh József	= Serfőző István
= Nagy Sándor	- Baffi Lajos	- Veres József
= Schmidt Ferenc	- Fóris András	- Sallai István
= Mihalik Béla	- Konkoly Ferenc	= Andó János
= Veres András	- Gál József	- Barnóczki János
= Blahota József	- Hegedűs Sándor	- Huszár Gyula
- Szepesi István	= Repei József	= Nagy Albert
- Nemes Ferenc	- Karkosák Flórián	= Martinkó Ferenc
- Domonkos Sándor	= Rigó Mihály	= Bibliák Bertalan

- Nagy Lajos	= Janotik Jolán	= Szabó Gyula
= Bálint János	- T. Antal Simon	= Pogány Bálint
= Mohácsi András	= Görgei János	= Kenéz János
- Kis Varga István	= Bittner József	= Godó József
= Oroszi György	= Horváth Ferenc	- Kapás József
- Korcsolán János	- Sallai Lajos	= Szaniszló J.
- Konyha János	- F. Nagy József	- Török József
- Üveges István	- Beri József	- Sallai András
- Tatárka Béla	- P. Juhász Pál	= Kozsup István
- Szabó Antal	- Hubai Lajos	- Hajdu István
= Slampák József	= Prokai József	- Izsó János
- B. Kiss János	= Balázs József	= Varga Mihály
- Kovács Sándor	= Jancsurák István	= Dénes Gergely
= Ulisnyák Mátyás	- Szegő József	- Szabados József
= Filkóházi György	= Svidró József	- Konyha István
= Almási Lajos	= Bányai Lajos	- Wolf József
- Lukács János	- Hajtós András	= Demeter János
- Kürti József	- Mihaleczki L.	- Vincze János
= Szabó László	- Harencsár S.	= Csabai Sándor
= Toriszki József	- Sipos Lajos	- Takács Lajos
= Pál József	- Pataki Pál	= Balogh Ferenc
- Török Árpád	= Ríz János	- Sztojka Demeter
= Berente Balázs	= Koós István	= Ribár József
= Gyenge Gyula	=Pataki Pál I.	= Csikós László
- B. Varga Sándor	= Kovács István	= Makalicza János
= Bittner Jusztina	= Bana Sándor	= Ribár Ferenc
= Zai Zoltán	= Fényes László	- Máler Nándor
- Dányi András	- Bári János	- Filek Lajos
= Csillag István	= Zavaczki János	- Kántor Lajos
= Filek Sándor	- Bári András	- Kutas Lajos
- Molnár Zsigmond	- Dányi János	= Nagy János
- Gál István	- Bartus ferenc	= Virosztkó J.
= Pollák Imre	- Csomai András	= Bisztriczki J.
= Babos János	= Dulai József	= Reményi István
= Csikós László	- Domos Lajos	= Friedmanszki Re-
- Dányi Ferenc	= Gábor Mihály	zsó
- Varga K. Sándor	- Kenéz Lajos	= Thern József

- Buskó József	= Zavaczki József	= Oroszi János
- Skalszki Ferenc	- Üveges György	- Sipos Károly
- Munták István	- Szabados János	- Szabon János
= Katinszki Pál	= Kovács Pál	= Sztupák Mátyás
- Szabó József	- Barnóczki Sándor	- Szabó Dániel
- Fazekas József	- Zámpori Károly	= Koleszár Mátyás
- Bolló József	= Karikás Lajos	- Lukács Lajos
- Lőrincz Balázs	= Sztaniszlavszki F.	= Csernik József
- Deák Bertalan	- Gönczi Lajos	- Vizes Imre
- Balázs József	= Bacher József	- Sztari Pál
= Takács Lajos	= Szemán István	- Konyha József
- Varga Lajos	= Majoros Lajos	= Kovács István
- Takács János	= Gilányi Gyula	= Jancsurák János
= Bial István	= Rémiás János	= Ullisnyák I.
- Pitonák József	- Jobbágy Lajos	- Vanyó János
- Oláh Béla	= Rémiás János	- Korpács Gyula
= Hegedűs István	= Koós Ferenc	- Holló András
- Paduszló Lajos	= Schmidt György	- Szabados I.
= Veres Lajos	- Putyer István	- Nagy Gyula
= Üveges János	= Galambosi István	= Szemán József
= Varga Balázs	= Kozsuk Ferenc	= Veres György
= Szolyák János	- Üveges Ferenc	- Hajnal József
- Gerendai József	= Krecz József	- Tóth József
= Pál Lajos	- Hudák Lajos	= Kocsárdi Ferenc
= Kaiser Mihály	= Krecza István	- Kovács Gyula
= Tar Mihály	= Jancsurák József	= Reményi János
= Kriston János	= Bittner János	- Fejes József
= Rási Pál	= Frits Ferenc	= Repei László
- Kovács István	= Tóth Ferenc	- Kenéz Lajos
- Kocsis Flórián	- Tiszlavicz József	- Sztari Lajos
= Rási Pál ifj.	= Burkus István	- Tóth Gábor
- Dilinkó Gábor	= Dóczy Géza	- Csoma János
= Makalicza János	= Farkas Péter	= Dulai Mátyás
= Drótos Lajos	= Ullisnyák András	- Sziráczi Sándor
= Oroszi István	- Fóris Dániel	- Üveges Béla
= Makalicza I.	= Sztaniszlavszki B.	= Kovács János
- Takács Lajos	= Burkus Sándor	= Valeán Sándor

- Kévés János	= Györkei János	- Rákos András
- Lukács József	= Martinkó Géza	- Szedlák István
- Soltész Kálmán	= Valeán András	= Varga Mihály
= Nagy László	= Oleárnyik Péter	- Szimándli I.
- Fóris István	- Csabai János	= Turják József
- Cs. Nagy István	= Dorkó Sándor	= Tanczula János
= Nagy Béla	= Katona Sándor	= Slampák István
- Kop József	= Veres János	- Jarabek János
= Fényes János	= Lakatos József	- Király Illés
= Gellért Lajos	= Noczlig János	= Bodnár Sándor
- Bibliák Miklós	- Buzdogány József	= Duzsik József
- Szikszai Sándor	= Nagy József	- Csendes Lajos
- Bratu János	= Káli József	- Galambosi J.
= Friedmanszki F.	- Bátori Balázs	= Papp Gyula
= Tímár Béla	- Kotán István	= Tar József
- Molnár Béla	= Barnóczki Ferenc	- Kerekes Mihály
= Görgői Lajos	- Váradi István	- Csomai Károly
= Sonkoly István	- Orosz János	- Csabai József
= Szilágyi Lajos	- Csutka József	= Lipták Lajos
- Molnár József	= Tóth László	= Simkó Mátyás
- Kalinka Imre	- Porgánczki F.	= Budaházi Károly
- Molnár András	= Mészáros István	= Bana Lajos
= Dobos Ferenc	- Rákos György	= Ríz József
= Borsodi Lajos	= Gera Gusztáv	= Gilányi József
= Domonkos István	- D. Varga Balázs	- Csorba János
= Reményi István	- Szabó Lajos	= Szalkai István
= Barnóczki János	- Molnár Pál	- H. Varga István
= Blistyán Mihály	= Sztupák János	- Pucsock Ferenc
= Fenyvesi János	- Kotán Sándor	- Fóris A. János
- Szabó János	= Burkus János	= Kurilla József
= Palincsák Ferenc	- Kuttor Bertalan	= Pucsock István
- Fóris A. Lajos	- Erneszt János	- Matisz János
= Tőzsér Antal	= Tóth János	= Viczán Miklós
= Hadobás István	- Görgői Béla	- Drótos István
= Babos József	- Szemán András	= Majoros István
- Stumpf Ferenc	- Pain János	= Pardavi Ferenc
= Hadobás Sándor	- Papp Lajos	- Fóris P. András

- Molnár Miklós	= Kriston István	- Piták József
= Kovács D. János	- Wilk Márton	= Rajkó István
= Magyar József	- B. Nyíri Mihály	- Oroszi István
- Simon Márton	- Nagyszegi B.	- Martinkó Károly
= Oroszi József	- K. Tóth Pál	- Frits József
- Cziborák Sz.	= Barnóczki András	- Szabó János
- Farkas János	- Rankl Ferenc	= Pataki Gusztáv
= Serfőző István	= Kovács János	- Barnóczki J.
- Juhász János	- Baik János	- Molnár Miklós
- Fóris B. József	- Dányi József	= Domonkos József
- Fóris József	= Ribóczy János	- Fóris S. István
- Kohut János	- Takács István	= Sziert György
= Gilányi Gyula	- Nagy József	- Gyenes József
- Galán Zoltán	- Tóth András	- Vig András
- Zsigó István	- G. Varga József	= Ujpál Ferenc
- Bíró Károly	- Duck János	- Kocsárdi Lajos
- Ifj. B. Tóth Mihály	- Gadnai András	- Groszkopf József
- Jónyér József	= Csernik József	- Baron Rudolf
- Lopocsi János	- Fodor János	= Romhányi János
- Kristóf István	- Gyüre István	- Iraczka József
- Simon Ferenc	= Hegedűs János	= Dulházi János
- Tóth József	- Veres Ferenc	- Skaliczki László
- Tóth Lajos	= Porkaj István	- Darmos Pál
- Ambrus János	- Szedlák Lajos	- ifj. Skaliczki László
- Bopocsi János	= Tóth Márton	- Priszter György
- Víg Ferenc	= Gyurkó István	- Skaliczki András
- Kenéz Gábor	- Galambosi József	- Bogár Gábor
= Szakolczai Bálint	- Skoda József	- Vavrik János
- Lerch József	- Lipták Ferenc	- Zelena András
- Bátori B.	= Beneszivicz V.	- Vavrik István
= Czigány Mihály	- Kummerer Gusztáv	- Oláh Aladár
- Fodor István	- B. Varga István	- Szabó László
- Bock Pál	= Makalicza I.	- Csizi Lajos
- Hronyecz Béla	- Hrenyecz Lajos	- Drótos Balázs
- Cserés János	= Hadobás Sándor	- Timkó György
- Szkokán Kálmán	= Kurilla Ferenc	- Kónya János
= Tóth József	- Balogh Lajos	- Vizslai András

- Ladányi János
- Skandella Sándor
- Szarka József
- Ocsenás Pál
- Fain Sándor
- Filek István
- Sós János
- Mocsnik F.
- Király István
- Debreczeni János
- Sike Dezső
- Szaszin Ede
- = Lőrinc József
- Kaulics Ferenc
- Kiss Sándor
- Skoda József
- Lévvavári Lajos
- Tausek Ferenc
- Spicze Pál
- K. Nagy János
- Lénárt János
- Mertusz István
- Szabados Mihály
- Spridinszki J.
- Bognár Károly
- Mráz Lajos
- Fekete Flórián
- Kincsem Mihály
- Albert István
- D. Varga István
- Bolló Ferenc
- Kerekes György
- Csehes Barnabás
- Vig István
- Pál János
- Fodor Pál
- Szuhi József
- Simon János
- Gécz Lajos
- Kaulics Pál
- Bárczi József
- Karkosák Ferenc
- Fiala Lajos
- Bolló István
- id. Berkes J.
- Szuhi Tivadar
- Gergely J.
- Fulcz József
- Szabados Pál
- Bukovinszki I.
- Danielisz J.
- Gyenes Pál
- Kaulics Ferenc
- Antal Ferenc
- Zabari Bálint
- Szabó István
- Imling Károly
- Koncz János
- Kincsem József
- vitéz Lévvavári J.
- Kovács Károly
- Székely István
- Zilahi Sámuel
- Bock Pál
- Gőcze Lajos
- Pásztor János
- Csikász József
- Fónagy Mihály
- Tóth János
- Mráz Ferenc
- Bakó Pál
- Zabari András
- Csorba János
- Bus Károly
- Kecskeméti A.
- Csippel Károly
- Spicze Balázs
- Varga Pál
- Pásztor József
- Csernik István
- Krajnyák József
- Jónyér Balázs
- Bohó Béla
- Gőcze Ferenc
- Kocsis István
- Antal Endre
- Nahaj György
- Domon János
- Horváth József
- Hronyecz János
- Orbán Ferenc
- Ladányi Ferenc
- Tóbi Pál
- Markovics Ferenc
- Tímár József
- Nyíri József
- Dányi Mátyás
- Viszlai Ferenc
- Orosz József
- Drótos Pál
- Viszlovszki M.
- Sziert Lajos
- Bodolóczki P.
- Szőr János
- Sándor István
- Győri Sándor
- Gyenes István
- Török József
- Zelena Béla
- Osvárt Lajos
- Lovas Pál

- Lukács Jenő	= Sebestyén Sándor	- Nagy István
- Molnár György	- Spicze György	- Zelena János
- Ádám István	- Bial Ferenc	- Bostele Ernő
- Zvoda János	- Orosz Gyula	- Motcsnik F.
- Eper Gyula	- özv. Varga	- Pásztor Antal
- Hajam József	Józsefné	- Szabó János
- Oberszt Miklós	- Barak Sándor	- Drótos János
- Benedek Sándor	- Bogár József	- Balogh J.
- Guis Mihály	- Balogh Sándor	- Iracska Gyula
- Szert János	- Vermuth József	- Kiss Bertalan
- Kiss József	- Lorgesán K.	- Csák Sándor
- Székely András	- Gál István	- id. Kecskeméti A.
- Mega Mihály	- Vermuth Ádám	- Lukács József
- Kelemen József	- Fazekas József	- Tóth János
- Tanczula Ferenc	- Tóth Endre	- Izsák András
- Tausek Ferenc	- Kozma Ferenc	- Kecskeméti J.
- G. Varga József	- Vavricsek János	- B. Drótos M.
	- Oberszt Tamás	
- Czakó Ferenc	- Tóth József	

A M. Kir. Belügyminiszter 80.628/1938 B. M. sz. alatt elrendelte a telepnek, mint lakott helynek „ALBERTTELEP” néven törzskönyvezését és a helységnévtárba felvételét.

(Lásd a Bpesti Közlöny 1938. ápr. 9-i, 80. számát.)

A dokumentum eredetijének egy példánya H. P. gyűjteményében található.

A képviselőtestület tagjai 2000-ben

Nagy Tibor polgármester
Bajzáth László alpolgármester
Balogh Gyöngyi
Fazekas András
Gergely Zoltánné
Hervoly Béláné
Porcs József
dr. Sárkány Ferenc
Serfőző Attila
Thern Géza

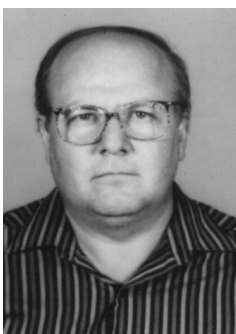
*Az első és a második világháború ormosi áldozatainak emlékműve.
Felavatták: 1998. szeptember 19-én.*

Felhasznált irodalom

- Bányamunkás 1921. december 17.
Bányamunkás 1923. február 8.
Népszava 1923. augusztus 23.
Az olvasókör alapszabályainak felterjesztése
(levél, 1926. február 15.)
Hosztják Albert: Az ormospusztai M. Kir. Államvasgyári Bányász-üzem rövid története (kézirat, 1928)
Dr. Schréter Zoltán: A borsod-hevesi szén- és lignitterületek bányaföldtani leírása Bp., 1929. Földtani Intézet
Szén és Acél 1946. június 19.
Szuhavölgyi Bányász 1952. január 1.
Borsodi Bányász 1955. november 30.
Nagy magyar találmányok, Bp., 1955. Népszava
Lehoczky Alfréd: A borsodi szénbányászat története I., II., III.; 1965, 1967, 1975, Miskolc, Borsodi Szénbányák Vállalat
Ormosbánya 25 éve (kézirat, 1969)
Szemán István: Az olvasókör megalakulásának története (kézirat, 1970)
Demeter Endre — Szabó Béla: Az ormosbányai iskola története (kézirat, 1970)
Magyar András: Az ormospusztai munkások olvasókörének története, Miskolc, 1971. SZMT Központi Könyvtár
Sebesi József: A zenekar története (kézirat, 1972)

Tartalomjegyzék

Tisztelt Olvasó!	3
ELŐSZÓ	4
A település története a szénbányászat kezdetéig	5
A szénterület megvétele	8
A bánya kiépítése	10
Az első világháború és a Tanácsköztársaság időszaka	16
Események a két világháború között	20
A második világháború időszaka	36
Események a második világháború után	39
MELLÉKLET	62
Ormospuszta-Ormosbánya bányájának felelős vezetői (1908-1984)	62
Tanítók és tanárok (1915-1973)	63
A jelenlegi tantestület – Az óvoda dolgozói	67
Ormospuszta-Múcsony bányatelep dolgozóinak kérelme (1936)	68
A képviselőtestület tagjai 2000-ben	77
Felhasznált irodalom	78

HADOBÁS PÁL Izsófalva-Ormosbányán született 1953. szeptember 9-én. Az általános iskolát Ormosbányán végezte el 1968-ban, majd a miskolci gépipari technikumban szerzett általános gépészmérnöki oklevelet 1972-ben. Az érettségi után az Ormosi Bányaüzemnél helyezkedett el földalatti lakatosként. 1973—74-ben sorkatonai szolgálatát töltötte. Leszerelése után visszament a régi munkahelyére, majd 1976 decembere-től 1979 augusztusáig az ormosbányai Bányász Szakszervezeti Művelődési Ház

képesítés nélküli népművelője volt.

1979 és 1983 között az egri tanárképző főiskola Budapestre helyezett tagozatára járt, ahol 1983-ban népművelés-pedagógia szakon szerzett diplomát. 1981-től az edelényi Járási-Nagyközségi Művelődési Központ és Ifjúsági Ház munkatársa. 1982-ben igazgatóhelyettes, 1986-ban igazgató az intézményben. Az edelényi művelődési intézmények 1994-es összevonása után a Városi Könyvtárba került, ahol — mint múzeumi népművelő — helytörténettel foglalkozott. Az Istvánffy Gyula megyei honismereti gyűjtőpályázaton 1996-ban és 1999-ben első helyezést ért el pályamunkáival, 1997-ben pedig Istvánffy-díjat kapott. Több könyve jelent meg az edelényi Városi Könyvtár kiadásában megjelenő *Edelényi Füzetek* sorozatban. Eddigi legjelentősebb munkája az *Edelény és a Bódva völgye : segédkönyv a helytörténet és a természetrajz tanításához általános és középiskolák részére* (1999) című könyv.

Nős, van egy kilenc éves fiuk. Felesége Papp Éva, az edelényi Szabó Lőrinc Általános Iskola német nyelvtanára.

1999. december 1-jétől az összevont edelényi művelődési intézmények igazgatója.

